

ISTRAŽIVANJE O
PUŠENJU, PIJENJU I UZIMANJU DROGA
MEĐU UČENICIMA SREDNJIH ŠKOLA
KARLOVAČKE ŽUPANIJE 2015. GODINE

Izdavač
ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO KARLOVAČKE ŽUPANIJE
47 000 KARLOVAC, Dr. Vladka Mačeka 48
Tel./fax: ++385 47 411-258, 411-292
www.zjzka.hr

Za izdavača
Jelica Magdić, dr. med. spec.

Pokrovitelj
KARLOVAČKA ŽUPANIJA

Urednik
Biserka Hranilović, dr med. spec.

Obrada podataka
Biserka Hranilović, dr.med.spec.
Ivan Sušanj, dipl.psiholog

Grafičko oblikovanje i tisak
Tiskara Pečarić - Radočaj, Karlovac

ISBN 978-953-58379-2-3

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 000966027.

Karlovac, lipanj 2017. godine

.....

ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO KARLOVAČKE ŽUPANIJE

**ISTRAŽIVANJE O
PUŠENJU, PIJENJU I UZIMANJU
DROGA
MEĐU UČENICIMA SREDNJIH ŠKOLA
KARLOVAČKE ŽUPANIJE 2015. GODINE**

Karlovac, 2017.

SADRŽAJ

UVOD	4
METODOLOGIJA	5
PROVEDBA ISTRAŽIVANJA	5
REZULTATI	9
PUŠENJE	9
ALKOHOL	18
ILEGALNE DROGE	41
INHALANTI	53
LIJEKOVI (TRANKVILIZATORI/SEDATIVI, LIJEKOVI PROTIV BOLOVA) . .	56
OSTALE PSIHOAKTIVNE/OPOJNE TVARI	60
NOVE PSIHOAKTIVNE /OPOJNE TVARI	63
UPORABA INTERNETA, IGRANJE IGRICA I KOCKANJE	65
ZAKLJUČAK	73
LITERATURA	75

ZAHVALA

Zahvaljujemo se na suradnji Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo koji nam je omogućio da provedemo istraživanje koristeći ESPAD 2015 upitnik u Karlovačkoj županiji, Ministarstvu znanosti i obrazovanja uz čije odobrenje je provedeno istraživanje i Karlovačkoj županiji koja je osigurala financijska sredstva te svim školama sudionicama istraživanja na suradnji i pomoći u provođenju istraživanja.

UVOD

Zavod za javno zdravstvo Karlovačke županije proveo je po drugi puta istraživanje o pušenju, pijenju i uzimanju droga među učenicima srednjih škola Karlovačke županije. Istraživanje je provedeno na reprezentativnom uzorku Karlovačke županije korištenjem hrvatske verzije ESPAD 2015 međunarodnog upitnika, ali nije dio ESPAD 2015 međunarodnog istraživanja. Prvo takovo istraživanje u Karlovačkoj županiji provedeno je 2011. godine. Navedeni upitnik koristi se u međunarodnom istraživanju (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs – ESPAD) koje se od 1995. godine svake četiri godine provodi među 15-16 godišnjacima u tridesetak europskih zemalja, uključujući i Hrvatsku.

Cilj istraživanja koje koristi ESPAD upitnik u Karlovačkoj županiji bio je prikupiti pouzdane podatke koji se mogu uspoređivati i ako se europski i hrvatski uzorak neznatno razlikuje od onoga u Karlovačkoj županiji. U navedenom europskom istraživanju, kao i u onom provedenom u Hrvatskoj ispitanici su definirani kao učenici koji pohađaju redovito školu i koji u godini istraživanja navršavaju 16 godina. U Karlovačkoj županiji ispitanici su bili učenici prvog i drugog razreda srednje škole, odnosno učenici stari 15 i 16 godina.

METODOLOGIJA

Da bi se sačuvala struktura srednjoškolskog obrazovanja, sačinjene su tri odvojene liste razreda prema tipu školovanja (gimnazije, četverogodišnje i trogodišnje škole) te je metodom slučajnih brojeva odabran potreban broj razreda kako bi se, uzimajući u obzir prosječan broj učenika u razredu, za svaki tip školovanja ispitalo dovoljan broj djece. Pritom su korišteni podaci o broju učenika Ministarstva znanosti i obrazovanja u školskoj godini 2014/15. Uzorkom je bilo obuhvaćeno 839 učenika prvih i drugih razreda, ali je u trenutku provođenja istraživanja bilo prisutno 743 učenika (odaziv istraživanju (RR) je iznosio 88,6%). Uzorak za Karlovačku županiju nije uključio odabrane razrede iz nacionalnog uzorka i nije dio ESPAD 2015 istraživanja. Istraživanje u Karlovačkoj županiji je provedeno uz suglasnost Ministarstva znanosti i obrazovanja i sporta Republike Hrvatske.

PROVEDBA ISTRAŽIVANJA

Zavod za javno zdravstvo Karlovačke županije sudjelovao je kao koordinator istraživanja na terenu, zadužen za distribuciju i prikupljanje upitnika u školama. Ispunjeni upitnici su dostavljeni u Hrvatski zavod za javno zdravstvo u kojem je obavljena kontrola, upis i obrada podataka.

Roditelji su o istraživanju obaviješteni usmenim putem i samo su u slučaju protivljenja sudjelovanja njihovog djeteta bili zamoljeni da potpišu obrazac o nesudjelovanju u istraživanju. Anketiranje je bilo anonimno. Svaki ispunjeni upitnik učenik je stavljao u omotnicu koju je potom zalijepio. Anketiranje u razredima su proveli stručni suradnici u školama ili razrednici u razdoblju od 13. do 26. ožujka 2015. godine, kojima ovim putem zahvaljujemo na suradnji.

Prema podacima iz tablice 1. u istraživanju su sudjelovali učenici koji pohađaju 37 razreda iz 11 srednjih škola Karlovačke županije. U istraživanju je sudjelovalo 19 prvih razreda i 18 drugih razreda srednjih škola. Svim školama sudionicama istraživanja zahvaljujemo na suradnji

i pomoći. Vrijedno je istaći da niti jedna škola nije odbila sudjelovanje u istraživanju smatrajući ga relevantnim.

Tablica 1. Broj razreda sudionika istraživanja prema tipu škole

Tip škole	Broj razreda		Ukupno
	1 razred	2 razred	
Gimnazije	4	4	8
3 – godišnje škole	5	5	10
4 – godišnje škole	10	9	19
Ukupno	19	18	37

Iz podatka u tablici 2 vidljivo je da je uzorak u skladu sa strukturom srednjoškolskog obrazovanja u Karlovačkoj županiji. Uzorkom je obuhvaćeno 156 učenika gimnazija, 182 učenika trogodišnjih škola i 405 učenika četverogodišnjih škola Karlovačke županije. Prema distribuciji učenika po razredima u istraživanje je bilo uključeno 390 učenika prvih razreda i 353 učenika drugih razreda.

Tablica 2. Broj učenika sudionika istraživanja prema tipu škole, razredu i spolu

Tip škole	Spol		Ukupno	Tip škole ukupno
	Muški	Ženski		
Gimnazija 1 razred	45	47	92	156
Gimnazija 2 razred	30	34	64	
3-godišnja 1 razred	59	23	82	182
3-godišnja 2 razred	62	38	100	
4-godišnja 1 razred	108	108	216	405
4-godišnja 2 razred	75	114	189	
Ukupno	379	364	743	743

Provođenje istraživanja u razredu evidentira se i razrednim izvješćem za svaki razred. Voditelj istraživanja, školski stručni suradnik ili razrednik, ispunjava podatke o razredu i provođenju istraživanja. U obrazac se bilježi broj prisutnih i odsutnih učenika, broj učenika i roditelja koji su odbili sudjelovanje u istraživanju, atmosferu u razredu u vrijeme ispunjavanja upitnika, vrijeme potrebno za ispunjavanje upitnika i osobna zapažanja i komentare.

Tablica 3. Broj prisutnih i odsutnih učenika u trenutku anketiranja prema spolu i broj učenika i roditelja koji su odbili sudjelovanje u istraživanju

Broj prisutnih učenika	Spol		Ukupno
	Muški	Ženski	
Prisutni učenici	379	364	743
Odsutni učenici	34	45	79
Učenici i roditelji koji su odbili sudjelovanje u istraživanju	18 nije sudjelovalo		

Prema podacima prikupljenim iz razrednih izvješća u trenutku ispunjavanja upitnika u razredu je bilo prisutno 743 učenika, dok je 79 učenika bilo odsutno iz opravdanih ili nepoznatih razloga. Svaki učenik je imao pravo i osobno odbiti sudjelovanje u istraživanju. Ukupno je 18 učenika i roditelja odbilo sudjelovati u istraživanju.

Vrijeme potrebno za ispunjavanje upitnika se kretalo u intervalu od 20 do 60 minuta, a najčešće vrijeme ispunjavanja je iznosilo približno jedan školski sat (45 minuta).

Većina voditelja istraživanja je u osobnim komentarima navela da je atmosfera u razredu prilikom ispunjavanja upitnika bila ugodna. Učenici su tražili pojašnjenja za nejasne pojmove i povremeno glasno komentirali pitanja.

Škole koje su sudjelovale u istraživanju:

1. SREDNJA ŠKOLA DUGA RESA
2. GIMNAZIJA KARLOVAC
3. PRIRODOSLOVNA ŠKOLA KARLOVAC
4. EKONOMSKO-TURISTIČKA ŠKOLA KARLOVAC
5. ŠUMARSKA I DRVODJELJSKA ŠKOLA KARLOVAC
6. MEDICINSKA ŠKOLA KARLOVAC
7. TRGOVAČKO-UGOSTITELJSKA ŠKOLA KARLOVAC
8. MJEŠOVITA INDUSTRIJSKO-OBRTNIČKA ŠKOLA KARLOVAC
9. TEHNIČKA ŠKOLA KARLOVAC
10. OBRTNIČKA I TEHNIČKA ŠKOLA OGULIN
11. SREDNJA ŠKOLA SLUNJ

REZULTATI

Tijekom sazrijevanja i traženja svog identiteta mlade su osobe sklone riziku i eksperimentiranju ali i nedovoljno svjesni veze između rizičnog ponašanja i posljedica koje mogu nastupiti odmah ili s vremenom. Upravo je vrijeme adolescencije najčešće početak uporabe duhana, alkohola i psihoaktivnih droga.

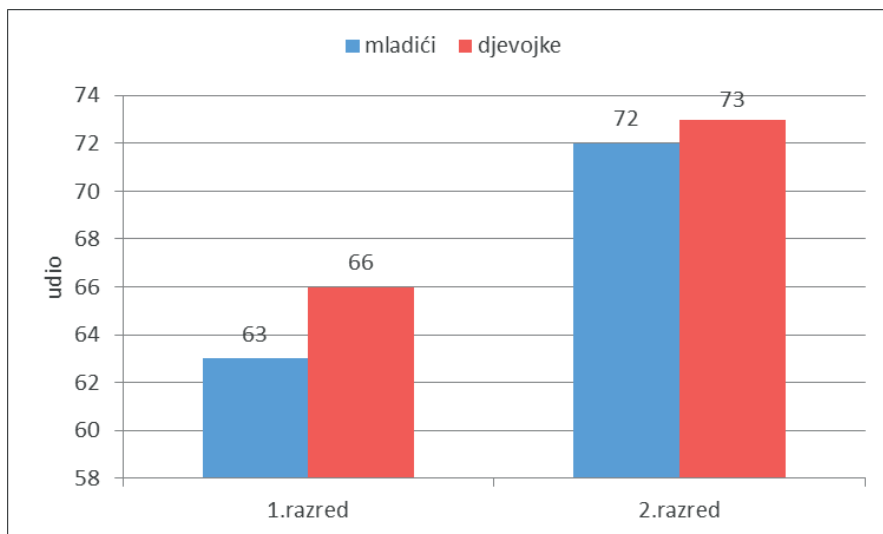
PUŠENJE

Brojne znanstvene studije koje su ispitivale učinak pušenja na zdravlje ljudi potvrdile su da pušenje cigareta, ali i izloženost duhanskom dimu (pasivno pušenje) znatno pridonosi obolijevanju i prijevremenom umiranju od niza bolesti. Početak pušenja u ranijoj dobi predstavlja veći rizik za razvoj navike pušenja u odrasloj dobi, te duži pušački staž što ima veće negativne posljedice na zdravlje i kvalitetu života. Mladi često puše samo zato da se u skupini vršnjaka ne bi razlikovali od drugih ili da bi se osjećali sigurnije, poglavito u novom i nepoznatom društvu.

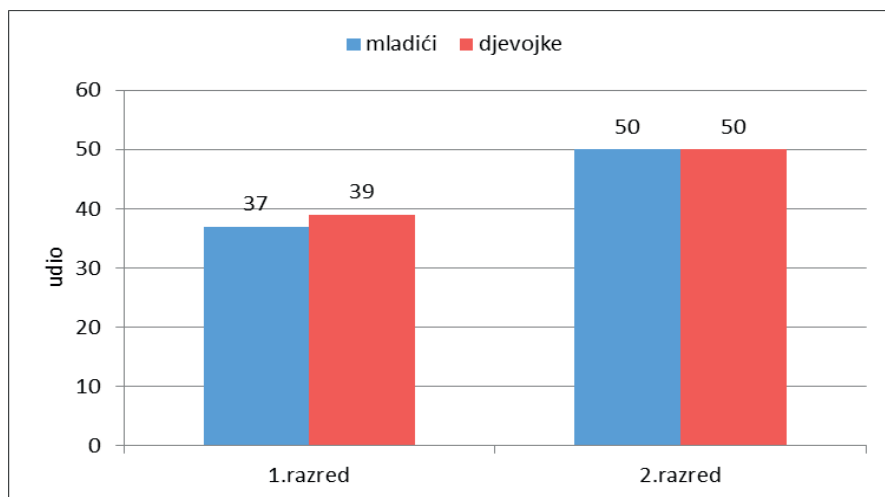
Prevalencija pušenja, te dob prvog i svakodnevnog pušenja u ovom istraživanju procijenjeno je slijedećim pitanjima:

- *Koliko si puta (ako jesi) u svom životu pušio/la cigarete?*
- *Koliko si puta pušio/la cigarete u posljednjih 30 dana?*
- *Kada si (ako si uopće) prvi put popušio/la prvu cigaretu (duhan) ?*
- *Kada si (ako jesi) prvi put počeo/la pušiti svaki dan bar jednu cigaretu?*

Većina učenika prvog i drugog razreda srednje škole u Karlovačkoj županiji pušila je bar jednom u životu. Da su pušili bar jednom u životu izjavilo je 63% mladića i 66% djevojaka 1. razreda i 72% mladića i 73% djevojaka 2. razreda.

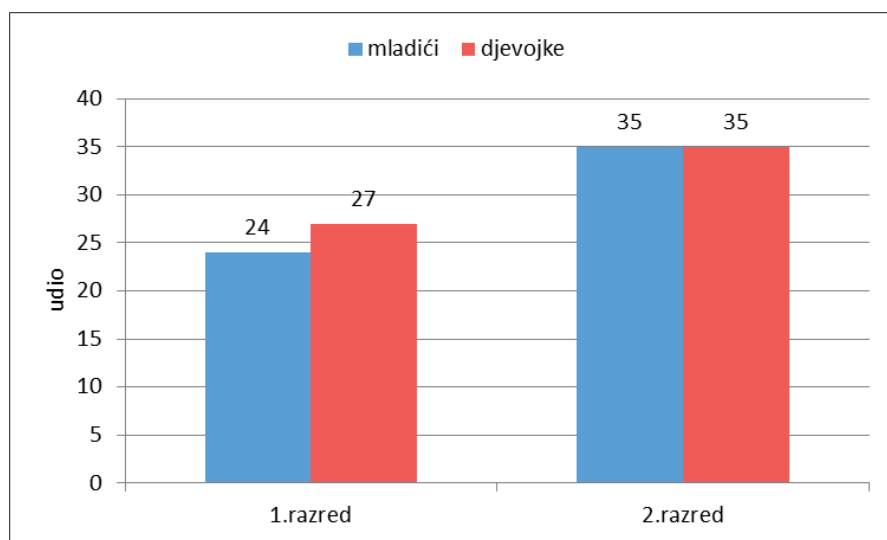
Slika 1. Pušenje cigareta (duhana) najmanje jednom u životu

U posljednjih 30 dana pušilo je 37% mladića i 39% djevojaka 1. razreda i 50% mladića i djevojaka 2. razreda. S dobi raste udio učenika koji su pušili bar jednom u životu kao i udio učenika koji puše svakodnevno.

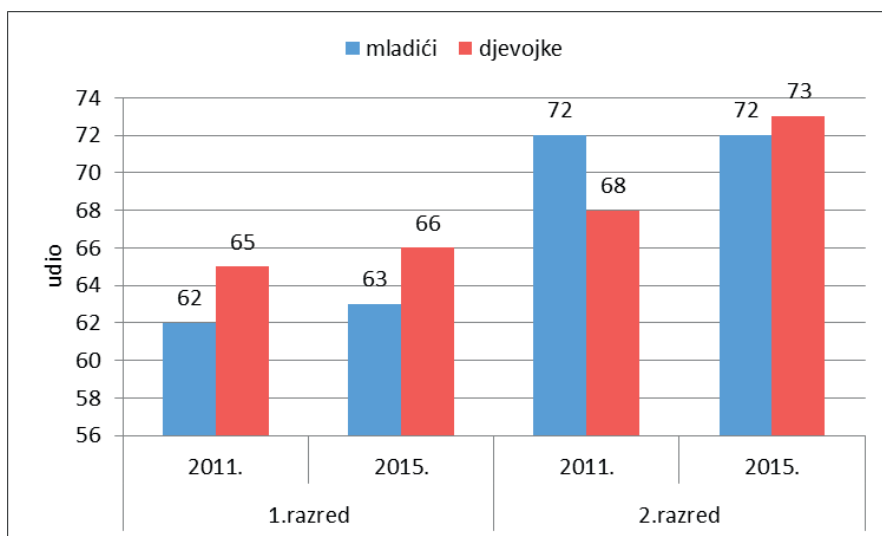
Slika 2. Pušenje u posljednjih 30 dana

Pušenje najmanje jedne cigarete dnevno u posljednjih 30 dana ukazuje na stvaranje navike redovitog pušenja. Tako je 24% mladića i 27% djevojaka 1. razreda i 35% i mladića i djevojaka 2. razreda navelo da puši najmanje jednu cigaretu dnevno u posljednjih 30 dana. Više od jedne kutije (20 cigareta) dnevno u posljednjih 30 dana pušilo je 5% mladića i 3% djevojaka prvog razreda, te 8% mladića i isto toliko djevojaka 2. razreda.

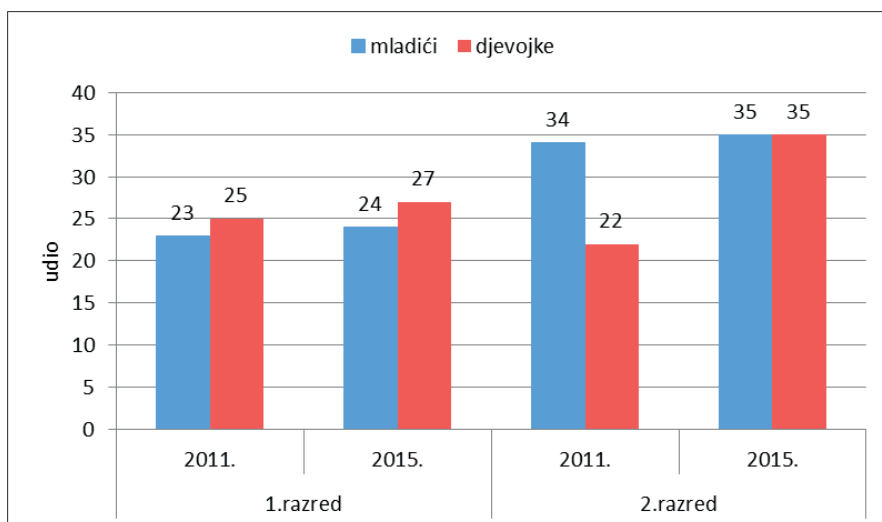
Slika 3. Svakodnevno pušenje u posljednjih 30 dana

U odnosu na 2011. godinu u Karlovačkoj županiji 2015.godine nije zabilježen trend smanjenja udjela učenika koji su bar jednom pušili u životu. U 2011. godini prosječno je 66% učenika bar jednom pušilo u životu (ukupno prvi i drugi razred oba spola), a 2015. godine njih 68%. Prema podacima ESPAD istraživanja u Hrvatskoj je u razdoblju od 1995 do 2015. godine došlo do smanjenja trenda udjela učenika koji su bar jednom pušili i 2015. godine u Hrvatskoj je pušilo bar jednom u životu 62% učenika (1995. godine 69% učenika).

Slika 4. Pušenje cigareta najmanje jednom u životu 2011.i 2015. godine

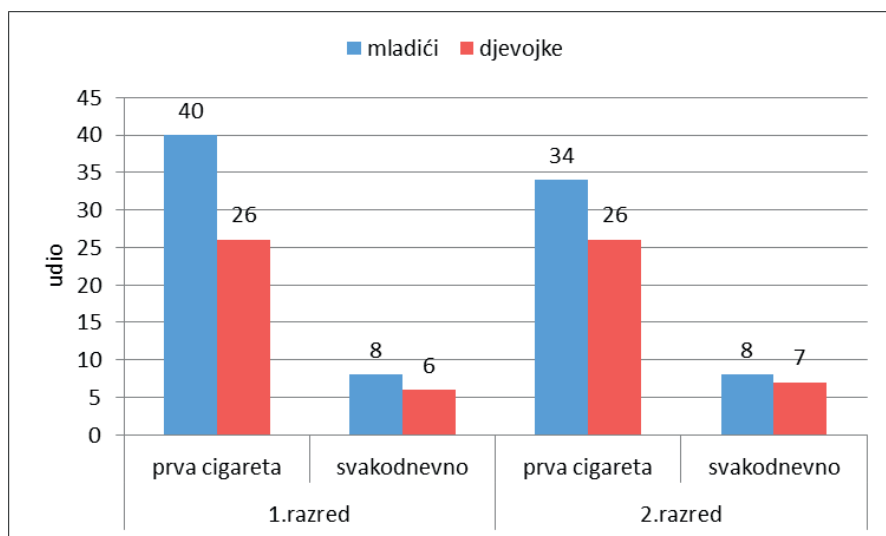
Udio učenika koji svakodnevno puše u Karlovačkoj županiji također je veći 2015. godine (30% - ukupno za 1. i 2. razred za oba spola) u odnosu na 2011. godinu (26% - ukupno za 1. i 2. razred oba spola). Udio učenika koji svaki dan puše u Hrvatskoj 2015. godine bio je 23%.

Slika 5. Svakodnevno pušenje (duhana) 2011. i 2015. godine

Značajnu ulogu stvaranju navike pušenja ima i dob prvog pušenja cigareta kao i dob početka svakodnevnog pušenja. Što ranije mladi počinju pušiti veći je rizik za nastavak pušenja u odrasloj dobi te duži pušački staž, a što predstavlja i veći rizik za zdravlje.

U dobi od 13 godina i manje prvu cigaretu pušilo je 40% mladića i 26% djevojaka 1. razreda i 34% mladića i 26% djevojaka 2. razreda. Da je svakodnevno počelo pušiti u dobi od 13 godina i manje izjavilo je 8% mladića 1. razreda i 6% djevojaka 2. razreda, te 8% mladića i 7% djevojaka 2. razreda.

Slika 6. Pušenje s 13 godina i ranije po spolu i dobi

Na početak pušenja i razvoj pušačkih navika utjecaj ima dostupnost cigareta, ponašanje vršnjaka i osobni stavovi. Dostupnost cigareta i stavovi procijenjeni su slijedećim pitanjima:

Što misliš koliko bi ti bilo teško nabaviti cigarete (duhan) kada bi poželio/la?

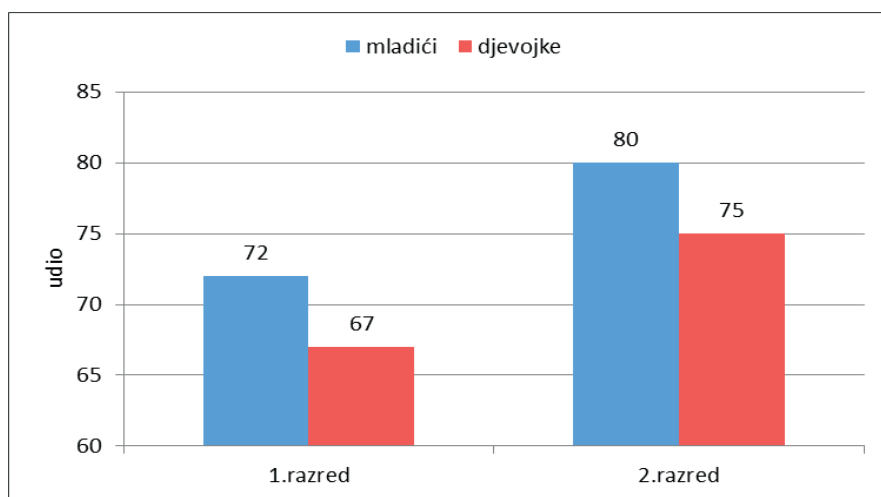
Prema tvojoj procjeni koliko tvojih prijatelja puši cigarete?

Što misliš koliki je rizik da si ljudi oštete zdravlje fizički ili na drugi način ukoliko –

- puše cigarete povremeno
- puše jednu ili više kutija cigareta dnevno

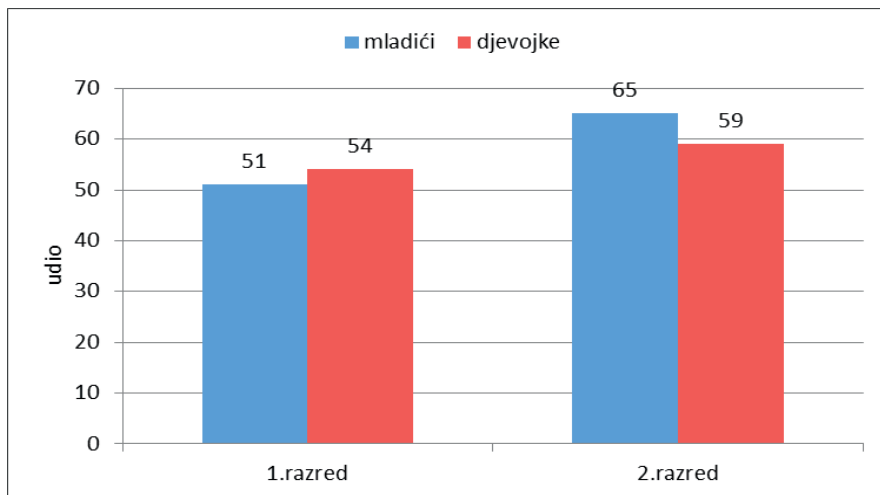
I ako je sukladno Zakonu o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda u Hrvatskoj zabranjena prodaja duhanskih proizvoda maloljetnicima velik udio učenika izjavio je da im je prilično lako/jako lako nabaviti cigarete. Da cigarete mogu nabaviti prilično lako/jako lako izjavilo je 72% mladića i 67% djevojaka 1. razreda i 80% mladića i 75% djevojaka 2. razreda.

Slika 7. Udio učenika koji smatraju da mogu cigarete nabaviti prilično lako/jako lako

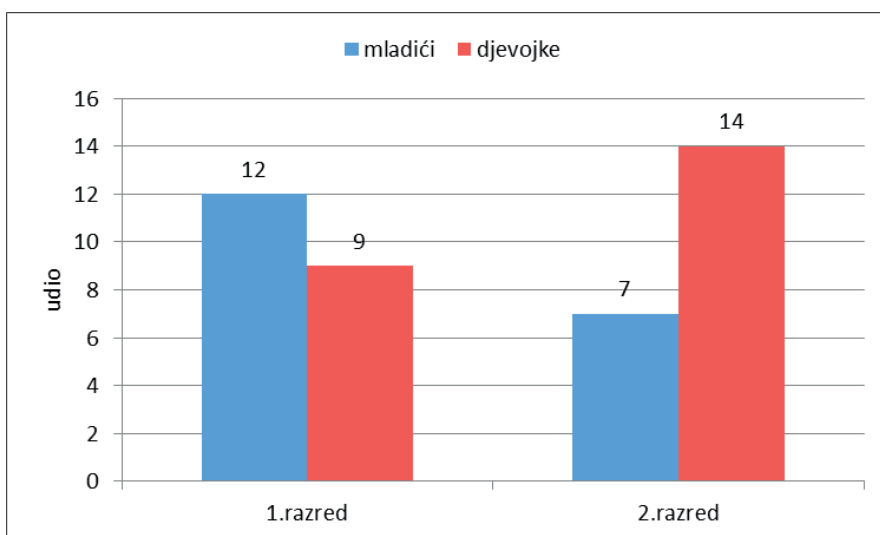
Na početak pušenja i razvoju pušačkih navika utječe i ponašanje prijatelja i vršnjaka. Tako 54% mladića i 58% djevojaka 1. razreda i 64% mladića i 76% djevojaka 2. razreda procjenjuje da većina/svi njihovi prijatelji puše.

Slika 8. Udio učenika koji smatraju da većina/svi njihovi prijatelji puše

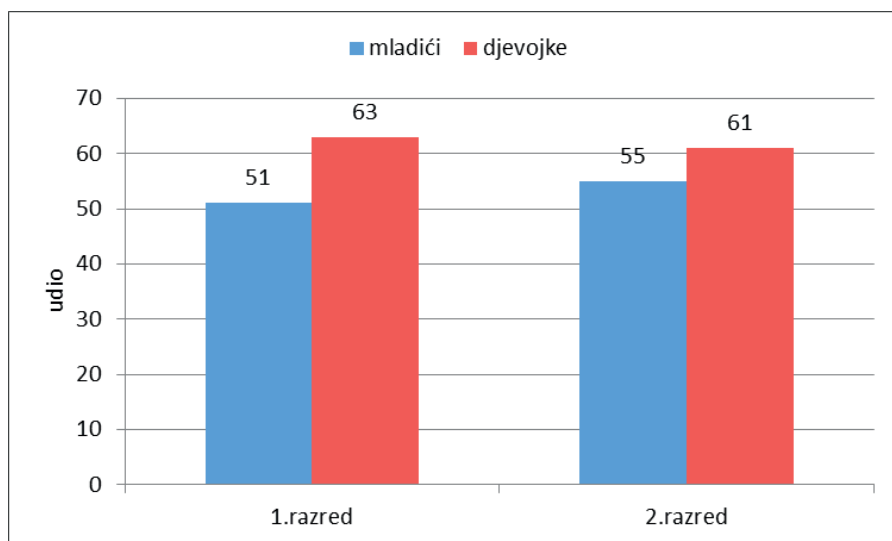
Velik udio učenika smatra da umjereno i povremeno pušenje ne predstavlja rizik za zdravlje. Samo 12% mladića i 7% djevojaka 1. razreda i 9% mladića i 14% djevojaka 2. razreda smatraju da ljudi koji povremeno puše jako riskiraju, odnosno da povremeno pušenje predstavlja rizik za zdravlje.

Slika 9. Učenici koji smatraju da povremeno pušenje predstavlja veliki rizik za zdravlje

Pušenje jedne ili više kutija cigareta dnevno smatraju većim rizikom. Tako 51% mladića i 63% djevojaka 1. razreda i 55% mladića i 61% djevojaka 2. razreda izjavljuje da ljudi koji puše jedne ili više kutija cigareta dnevno jako riskiraju, odnosno predstavlja veliki rizik da si ljudi oštete zdravlje.

Slika 10. Učenici koji smatraju svakodnevno pušenje 20 cigareta i više vrlo rizičnim

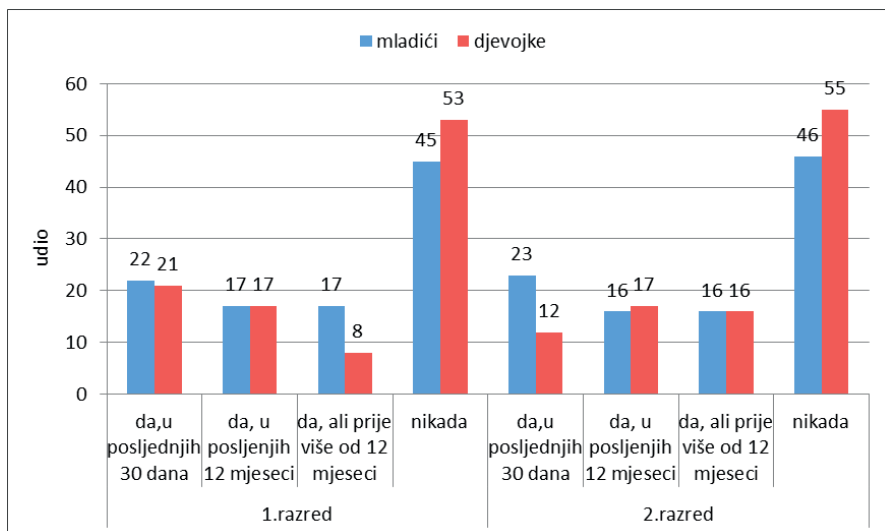

Elektronička cigareta je proizvod koji se može koristiti za konzumaciju pare koja sadrži nikotin putem usnika ili bilo kojeg sastavnog dijela toga proizvoda, uključujući uložak, tank i uređaj bez uložka ili tanka. Elektroničke cigarete mogu biti potrošne ili ponovo punjive putem spremnika za ponovno punjenje i tanka ili ponovno punjive pomoću uložaka za jednokratnu uporabu.

Učestalost pušenja e-cigarete ispitana je pitanjem: *Jesi li ikada pušio/la e-cigarete (elektroničke cigarete)?*

Oko polovice učenika i prvog i drugog razreda pušilo je e-cigarete bar jednom u životu. Tako je 55% mladića i 47% djevojaka 1. razreda i 54% mladića i 45% djevojaka 2. razreda izjavilo da je bar jednom u životu pušilo e-cigarete. Da su e-cigarete pušili u posljednjih 30 dana izjavilo je 22% mladića i 21% djevojaka 1. razreda, te 23% mladića i 12% djevojaka 2. razreda.

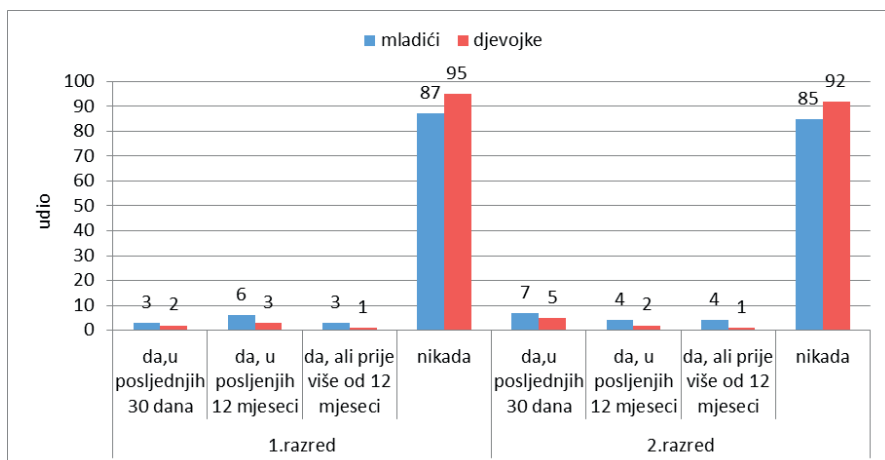
Slika 11. Pušenje e-cigareta

Duhan za vodenu lulu je duhanski proizvod koji se može konzumirati putem vodene lule i smatra se duhanskim proizvodom za pušenje. Prevalencija pušenja vodene lule ispitana je pitanjem: *Jesi li ikada pušio/la vodenu lulu?*

Da su pušili vodenu lulu bar jednom u životu izjavilo je 13% mladića i 5% djevojaka 1. razreda i 15% mladića i 8% djevojaka 2. razreda.

Slika 12. Pušenje vodene lule

ALKOHOL

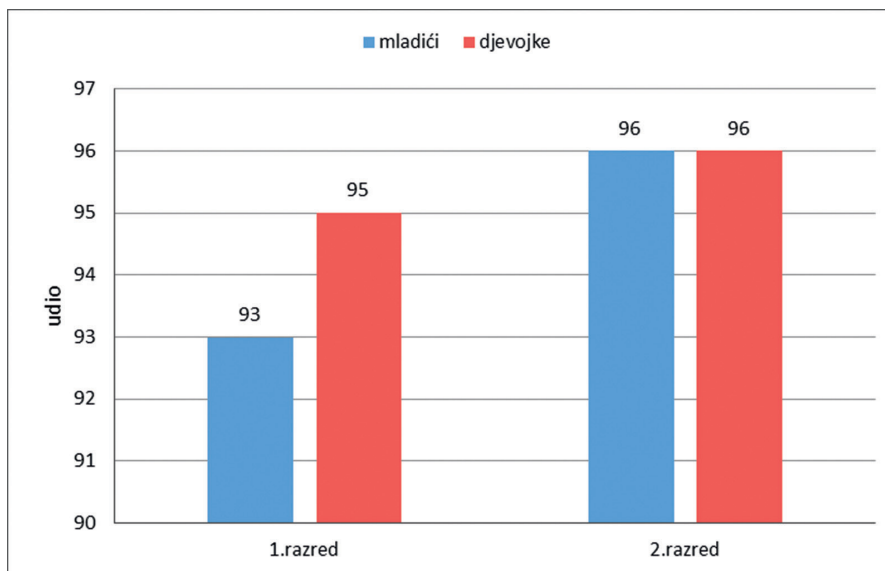
Odrastajući u društvu koje je u velikoj mjeri tolerantno prema pijenju alkohola mladi bez problema kupuju alkohol i piju u javnosti bez obzira na zakonsku legislativu koja zabranjuje prodaju i usluživanje alkohola maloljetnicima. Tako mladi počinju vrlo rano eksperimentirati s alkoholom u društvu obitelji ili vršnjaka, konzumirajući alkohol ponekad i nekoliko puta tjedno. I ako eksperimentiranje ne vodi nužno u ovisnost, konzumacija alkohola često je uzrok potencijalno rizičnog ponašanja koje može imati štetne posljedice poput prometnih nesreća, nekritičnog seksualnog ponašanja, tučnjave ili drugih ozljeda.

Konzumacija alkohola u ovom istraživanju procijenjena je slijedećim pitanjima:

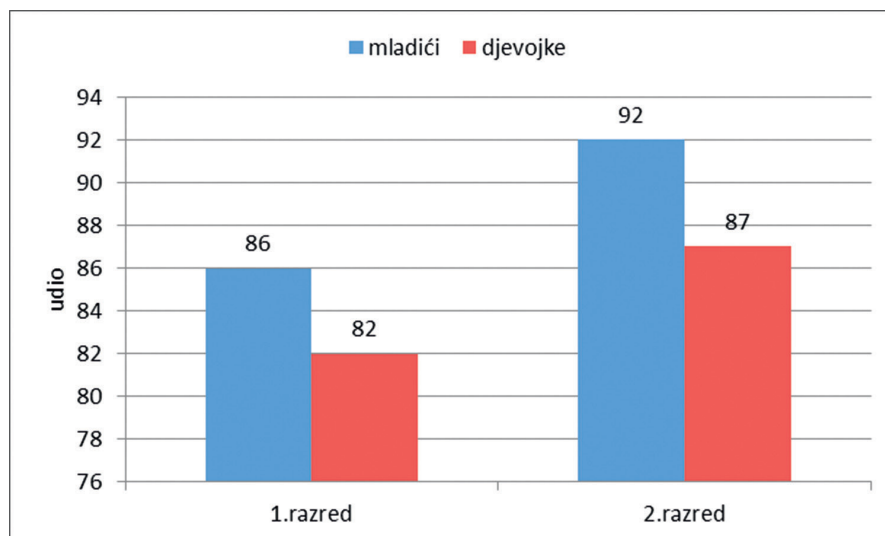
- *U koliko si prilika (ako jesi) pio/la alkoholna pića u životu?*
- *U koliko si prilika (ako jesi) pio/la alkoholna pića u zadnjih 12 mjeseci?*
- *U koliko si prilika (ako jesi) pio/la alkoholna pića u zadnjih 30 dana?*

Većina učenika izjavila je da su probali alkohol bar jednom u životu i to 93% mladića i 95% djevojaka 1. razreda i 96% mladića i isto toliko djevojaka 2. razreda. U posljednjih 12 mjeseci alkohol je pilo 86% mladića i 82% djevojaka 1. razreda i 92% mladića i 87% djevojaka 2. razreda.

Slika 1. Pijenje alkohola najmanje jednom u životu

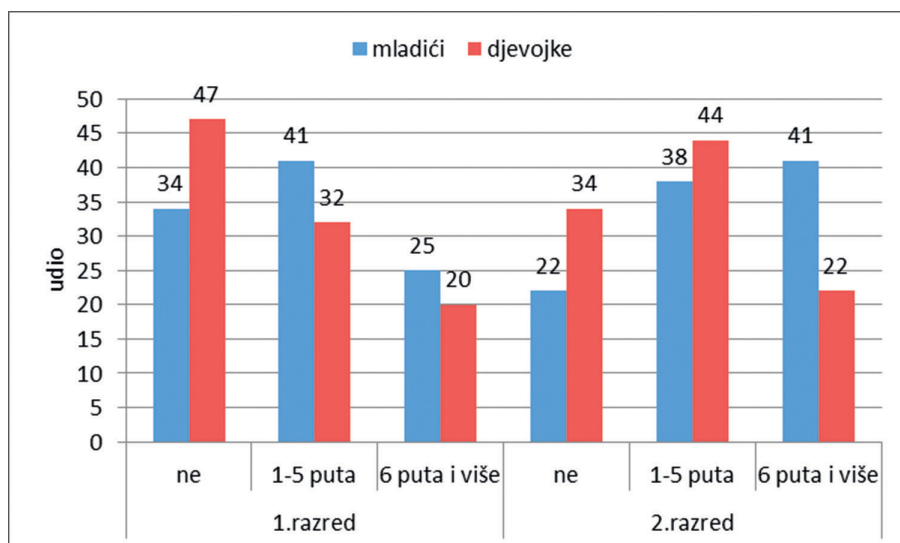

Slika 2. Pijenje alkohola u zadnjih 12 mjeseci

Prevalencija pijenja alkohola s dobi raste, a smanjuje se udio učenika koji uopće nisu pili u posljednjih mjesec dana. Da uopće nisu pili u posljednjih mjesec dana izjavilo je 34% mladića i 47% djevojaka 1. razreda te 22% mladića i 34% djevojaka 2. razreda. Također se s dobi povećava i udio učenika koji su pili 6 i više puta u posljednjih mjesec dana što je češće od pijenja alkohola tijekom izlaska vikendom.

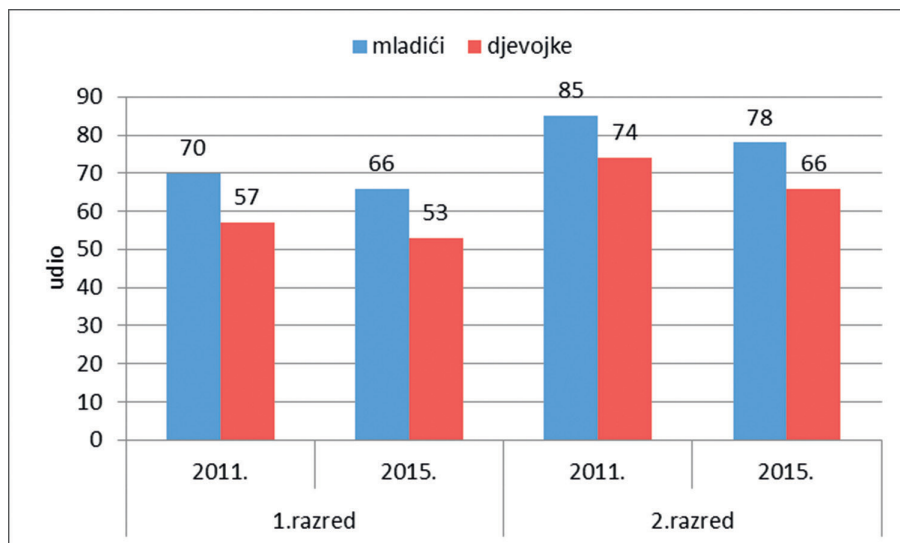
Slika 3. Pijenje alkohola u zadnjih mjesec dana

U odnosu na 2011. godinu u Karlovačkoj županiji 2015. godine zabilježen je trend smanjenja učenika koji su pili alkohol u posljednjih 30 dana. U 2011. godini prosječno je 72% učenika pilo u posljednjih 30 dana (ukupno prvi i drugi razred oba spola), a 2015. godine njih 66%. Prema podacima ESPAD istraživanja u Hrvatskoj u 2015. godini ukupno je 54,7% učenika izjavilo kako je pilo alkohol u posljednjih 30 dana.

Kako bi se istražili podaci o opijanju učenike se pitalo koliko su se puta opili ili bili pod jakim utjecajem alkoholnog pića tako da su nesigurno hodali, nisu bili u stanju pravilno govoriti, povraćali ili se nisu sjećali što se događalo.

Slika 4. Udio učenika koji su pili alkohol u posljednjih 30 dana 2011. i 2015. godine

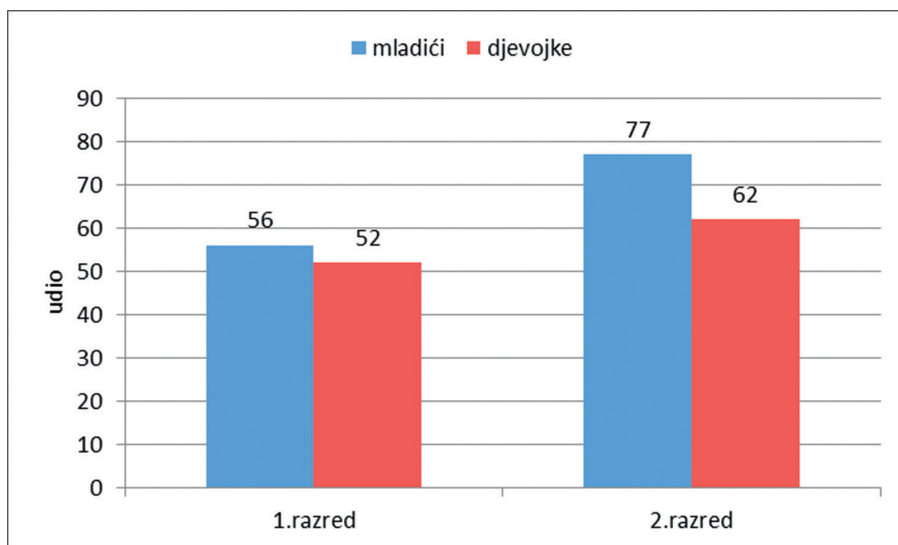
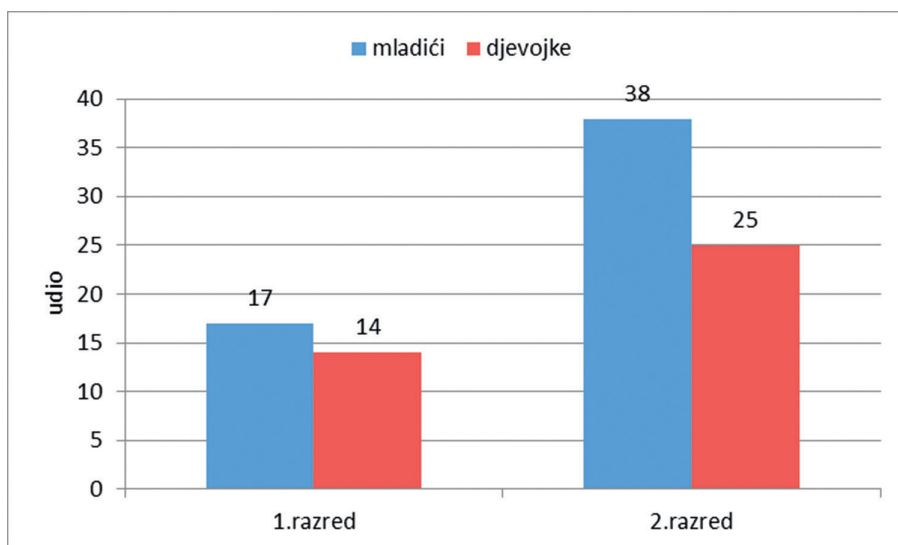
Učestalost opijanja procijenjena je slijedećim pitanjima:

Koliko si se puta (ako si uopće) opio/la ili bio/la pod jakim utjecajem alkoholnog pića, u životu?

Koliko si se puta (ako si uopće) opio/la ili bio/la pod jakim utjecajem alkoholnog pića, u zadnjih 12 mjeseci?

Koliko si se puta (ako si uopće) opio/la ili bio/la pod jakim utjecajem alkoholnog pića, u zadnjih 30 dana?

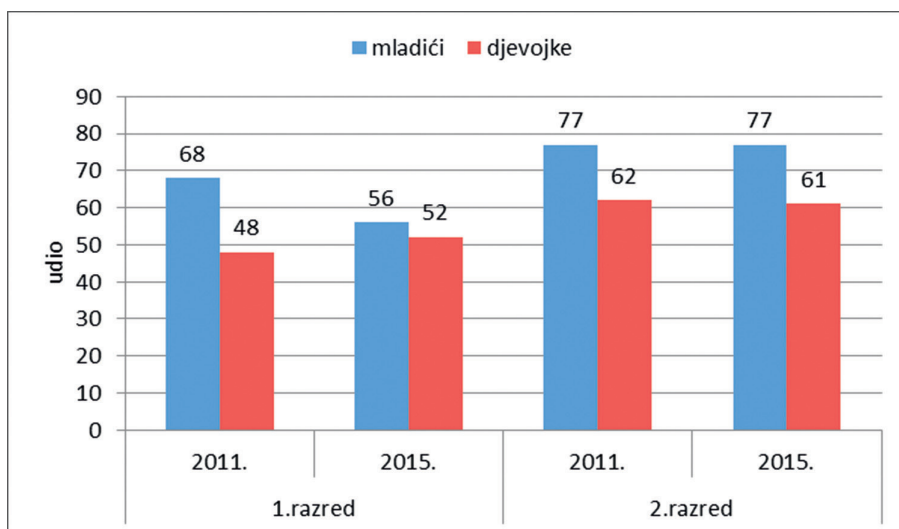
Da se opilo najmanje jednom u životu izjavilo je 56% mladića i 52% djevojaka 1. razreda i 77% mladića i 62% djevojaka 2. razreda. U posljednjih godinu dana bar jednom se opilo 41% mladića i 38% djevojaka 1. razreda i 60% mladića i 45% djevojaka 2. razreda, a u zadnjih 30 dana opilo se 17% mladića i 14% djevojaka 1. razreda te 38% mladića i 25% djevojaka 2. razreda. Opijanju su skloniji mladići, ali s dobi raste udio i mladića i djevojaka koji su se opili bar jednom u životu kao i opijanje u posljednjih 30 dana.

Slika 5. Opijanje najmanje jednom u životu**Slika 6. Opijanje u posljednjih 30 dana**

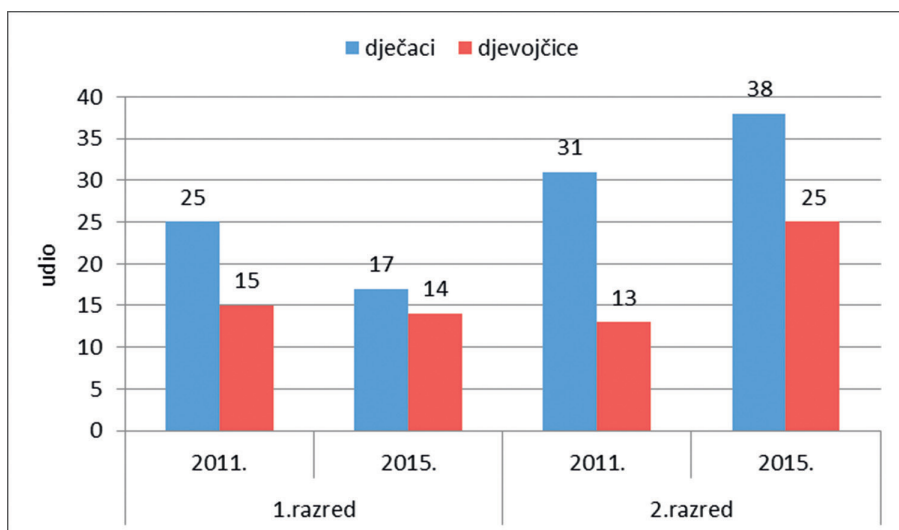
Nema značajnije razlike u opijanju učenika bar jednom u životu 2015. godine u odnosu na 2011. godinu, ali je zabilježen trend porasta opijanja u posljednjih 30 dana u 2015. u odnosu na 2011. godinu kod oba spola u 2.razredu. Da se opilo u posljednjih 30 dana izjavilo

je 2011. godine 31% mladića i 13% djevojaka 2. razreda (prosječno 22% za oba spola), a 2015. godine 38% mladića i 25% djevojaka 2. razreda (prosječno 32% za oba spola). Prema podacima ESPAD istraživanja u Hrvatskoj u 2015. godini ukupno je 15,6% učenika izjavilo kako se opilo u posljednjih 30 dana.

Slika 7. Opijanje najmanje jednom u životu 2011.i 2015. godine

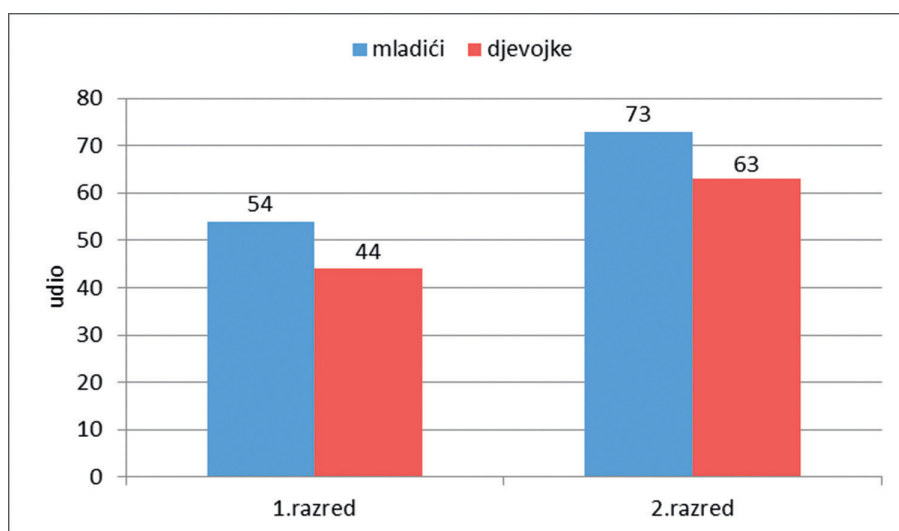
Slika 8. Opijanje u posljednjih 30 dana 2011.i 2015. godine

Pijenje pet ili više pića zaredom popularno je kod mladih istraživane dobi, a istraženo je pitanjem: *Razmisli o posljednjih 30 dana. U koliko si prilika (ako jesi) popio/la pet ili više pića? (Piće znači: čaša/boca/limenka piva-0,3 do 0,5 litara; 2čaše/boce gotovih miješanih pića-oko pola litre; čaša vina-oko 1,5dl; čaša žestokog pića-0,3-0,5 dl ili miješano piće).*

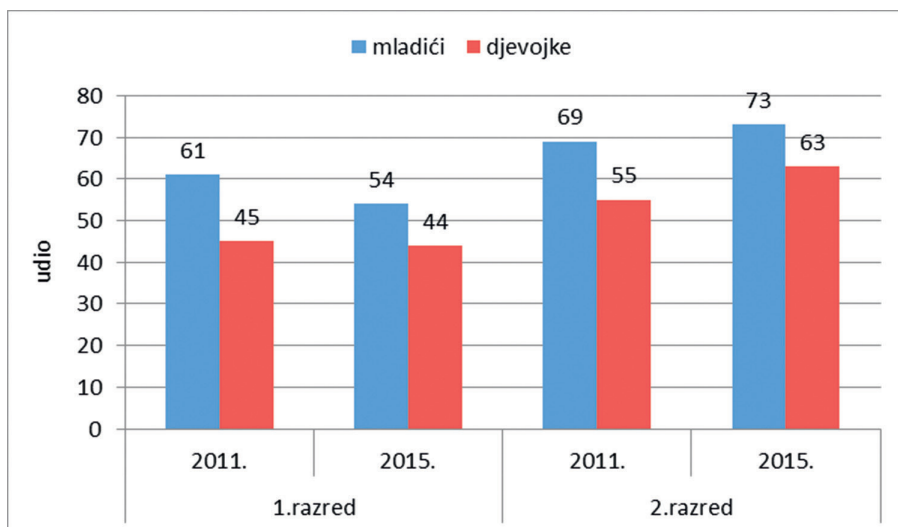
U posljednjih 30 dana 54% mladića i 44% djevojaka 1. razreda i 73% mladića i 63% djevojaka 2. razreda pilo je pet i više pića zaredom.

Slika 9. Pijenje 5 i više pića u jednoj prigodi („binge drinking“) u zadnjih mjesec dana

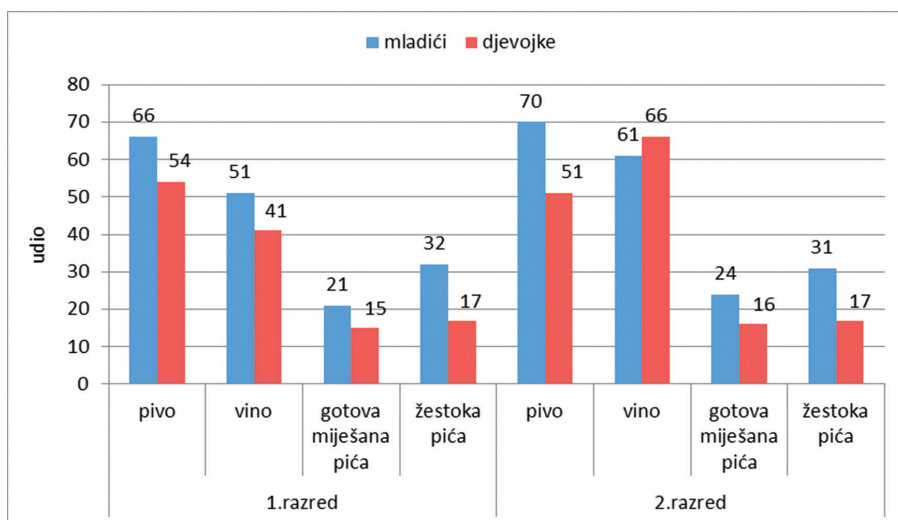
Zabilježen je trend porasta pijenja 5 i više pića u jednoj prigodi 2015. u odnosu na 2011. godinu i to kod oba spola u 2.razredu. U posljednjih 30 dana pet i više pića najmanje jednom 2011. godine popilo je 69% mladića i 55% djevojaka 2. razreda (prosječno 62% za oba spola), a 2015. godine 73% mladića i 63% djevojaka 2. razreda (prosječno 68% za oba spola). Prema podacima ESPAD istraživanja u Hrvatskoj u 2015. godini ukupno je 46,8% učenika izjavilo da je pilo pet i više pića u jednoj prigodi u posljednjih 30 dana.

Slika 10. Pijenje 5 i više pića u jednoj prigodi 2011. i 2015. godine

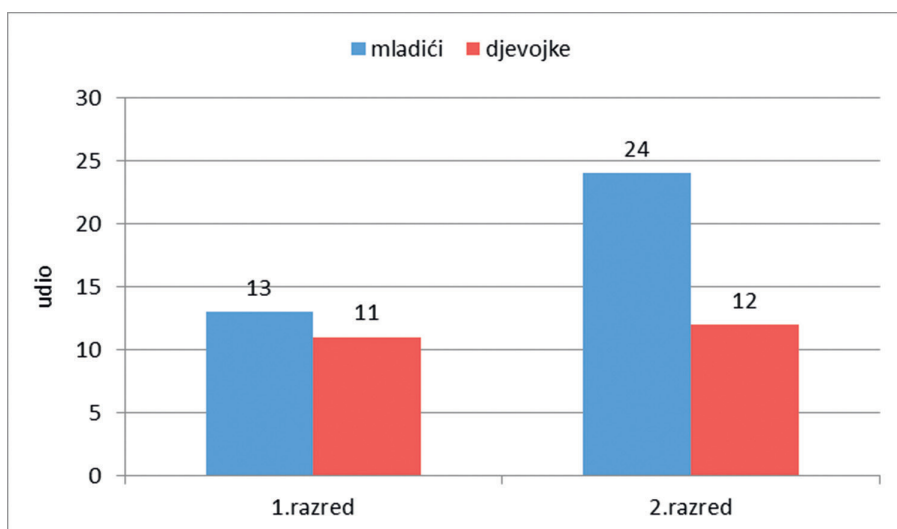

Dob prvog pijenja i opijanja istražena je slijedećim pitanjem: *Kada si (ako si uopće) prvi puta napravio/la slijedeće? Pio/la pivo (najmanje jednu čašu), pio/la gotova miješana pića s alkoholom, pio/la vino, pio/la žestoka pića, opio/la se alkoholom*

Istraživanje ukazuje da velik udio učenika dolazi u kontakt s alkoholom u dobi od 13 godina i ranije i najčešće je to pivo ili vino. Tako je 66% mladića i 54% djevojaka 1. razreda i 70% mladića i 51% djevojaka 2. razreda prvi puta pilo pivo u dobi od 13 godina i manje. Vino je u dobi od 13 godina i manje prvi puta pilo 51% mladića i 41% djevojaka 1. razreda i 61% mladića i 66% djevojaka 2. razreda.

Slika 11. Pijenje i vrste alkoholnih pića u dobi od 13 godina i manje

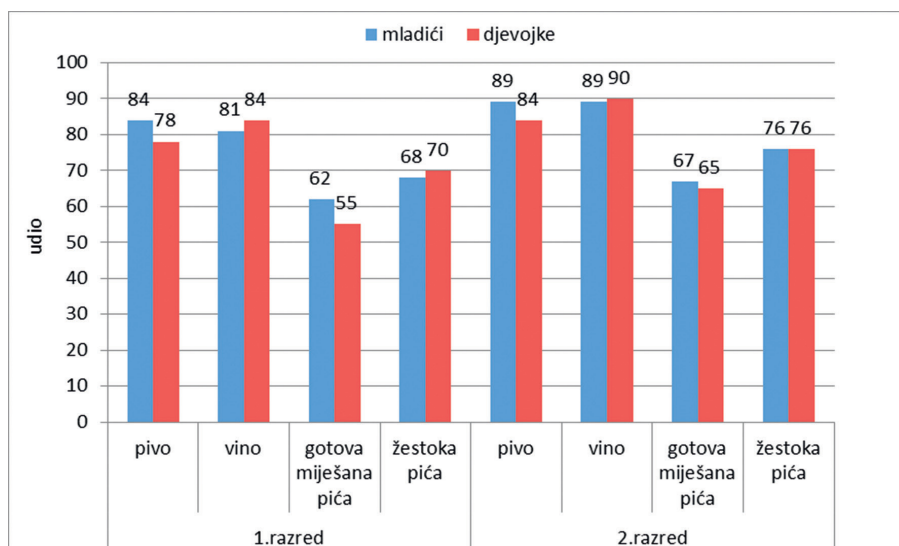
Da se opilo alkoholom u dobi od 13 godina i manje izjavilo je 13% mladića i 11% djevojaka 1. razreda i 24% mladića i 12% djevojaka 2. razreda.

Slika 12. Prvo opijanje u dobi od 13 godina i manje po spolu.

Dostupnost alkoholnih pića ispitivana je pitanjem „Što misliš koliko bi ti bilo teško nabaviti slijedeće ako bi to želio/la? Pivo (ne uključuje bezalkoholno pivo), gotova miješana pića s alkoholom, vino (uključuje „bambus“), žestoka i miješana pića. Ponuđeni odgovori bili su: nemoguće, vrlo teško, prilično teško, prilično lako, vrlo lako, ne znam.

Većina učenika misli da bi lako (prilično lako/vrlo lako) mogli nabaviti alkoholna pića. Tako je 84% mladića i 78% djevojaka 1. razreda i 89% mladića i 84% djevojaka 2. razreda misli da bi prilično lako/vrlo lako nabavili pivo. Također velik udio učenika misli da prilično lako/vrlo lako mogu nabaviti vino (81% mladića i 84% djevojaka 1. razreda i 89% mladića i 90% djevojaka 2. razreda.). Ako bi željeli nabaviti žestoko ili miješano piće prilično lako/vrlo lako misli da bi to moglo napraviti 68% mladića i 70% djevojaka 1. razreda i 76% mladića i isto toliko djevojaka 2. razreda. Gotova miješana pića s alkoholom misli da bi moglo nabaviti prilično lako/vrlo lako 62% mladića i 55% djevojaka 1. razreda i 67% mladića i 65% djevojaka 2. razreda.

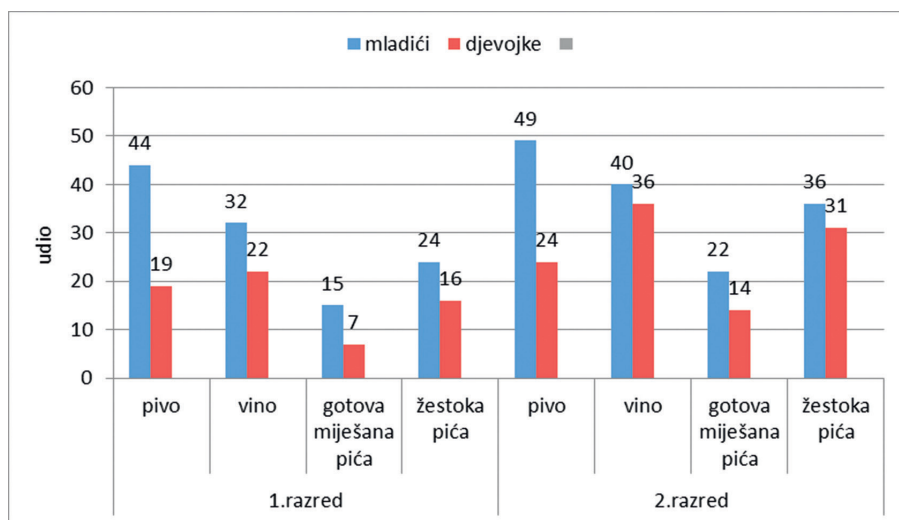
Slika 13. Udio učenika koji smatraju da alkohol mogu nabaviti prilično lako/jako lako prema vrsti alkoholnih pića

I ako je zakonom zabranjena prodaja i posluživanje alkoholnih pića osobama mlađim od 18 godina velik broj mladih redovito kupuje alkoholna pića ali i dobiva alkohol u ugostiteljskim objektima.

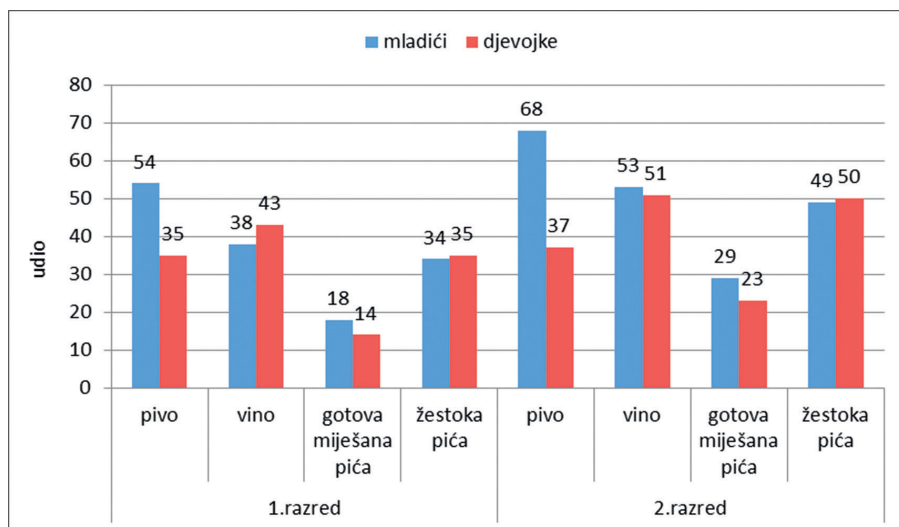
U posljednjih 30 dana za osobnu upotrebu pivo je kupilo (na kiosku, na benzinskoj crpki) 44% mladića i 19% djevojaka 1. razreda i 49% mladića i 24% djevojaka 2. razreda. Vino je kupilo 32% mladića i 22% djevojaka 1. razreda i 40% mladića i 36% djevojaka 2. razreda. Žestoka pića u zadnjih 30 dana kupilo je 24% mladića i 16% djevojaka 1. razreda i 36% mladića i 31% djevojaka 2. razreda. Gotova miješana pića kupilo je 15% mladića i 7% djevojaka 1. razreda i 22% mladića i 14 % djevojaka 2. razreda.

Slika 14. Kupovina alkoholnih pića za osobnu upotrebu u zadnjih 30 dana u dućanu (na kiosku, na benzinskoj crpki)

U kafiću, restoranu, ili disku u zadnjih 30 dana pivo je pilo 54% mladića i 35% djevojaka 1. razreda i 68% mladića i 37% djevojaka 2. razreda. Vino je pilo 38% mladića i 43% djevojaka 1. razreda i 53% mladića i 51% djevojaka 2. razreda. Žestoka pića pilo je 34% mladića i 35% djevojaka 1. razreda i 49% mladića i 50% djevojaka 2. razreda. Gotova miješana pića pilo je 18% mladića i 14% djevojaka 1. razreda i 29% mladića i 23% djevojaka 2. razreda.

Slika 15. Pijenje alkoholnih pića u kafiću, restoranu ili disku u zadnjih 30 dana

Koje vrste alkoholnih pića učenici najčešće konzumiraju istraženo je pitanjima:

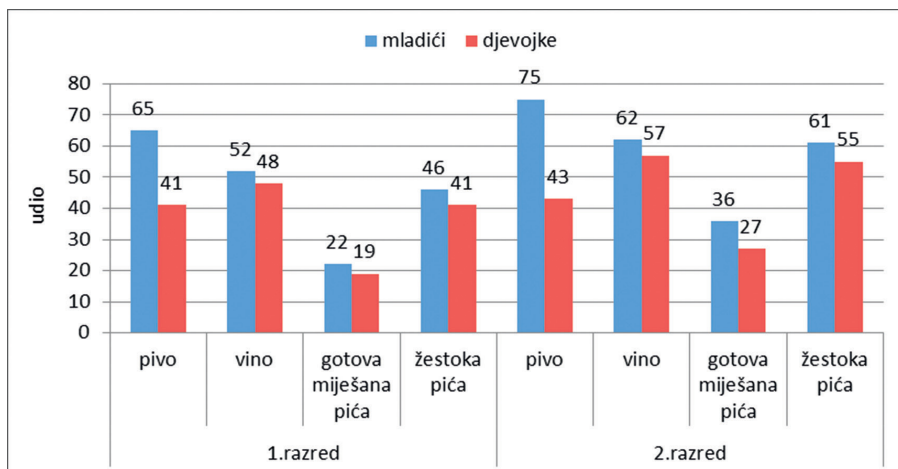
Prisjetite se posljednjih 30 dana. U koliko prilika si pio/la jedno od nabrojanih pića (ako jesi)? Pivo (ne uključuje bezalkoholno pivo), gotova miješana pića s alkoholom, vino (uključuje „bambus“), žestoka i miješana pića

Prisjeti se posljednjeg dana kada si pio/la alkoholna pića. Koja od navedenih pića si pio/la?

Ponudeni odgovori su bili - *nikad ne pijem alkohol, pivo (ne uključuje bezalkoholno pivo), gotova miješana pića s alkoholom, vino (uključuje „bambus“), žestoka i miješana pića*

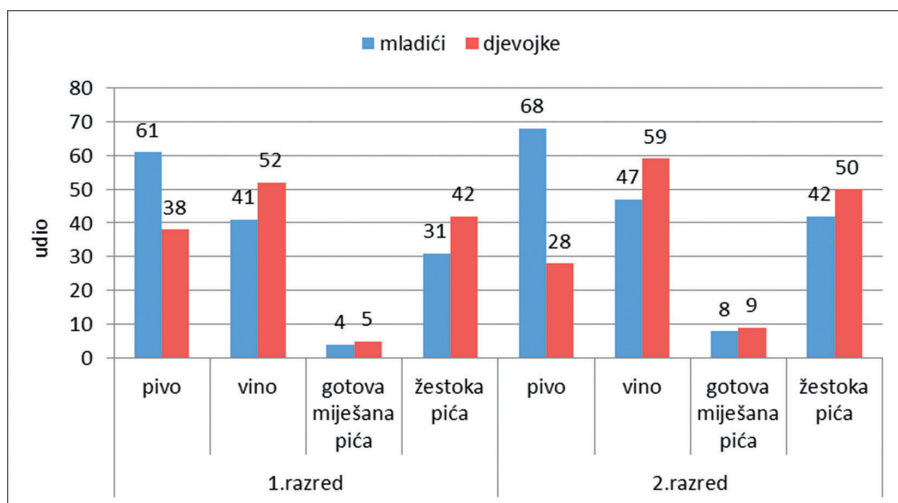
Mladići najčešće piju pivo, a zatim vino dok djevojke najčešće piju vino i žestoka pića. U posljednjih 30 dana pivo je pilo 65% mladića i 41% djevojaka 1. razreda i 75% mladića i 43% djevojaka 2. razreda. Vino je pilo 52% mladića i 48% djevojaka 1. razreda i 62% mladića i 57% djevojaka 2. razreda. Gotova miješana pića u posljednjih 30 dana pilo je 22% mladića i 19% djevojaka 1. razreda te 36% mladića i 27% djevojaka 2. razreda. Žestoka pića pilo je 46% mladića i 41% djevojaka 1. razreda i 61% mladića i 55% djevojaka 2. razreda.

Slika 16. Vrste pića prilikom konzumacije alkoholnih pića u posljednjih 30 dana po dobi i spolu

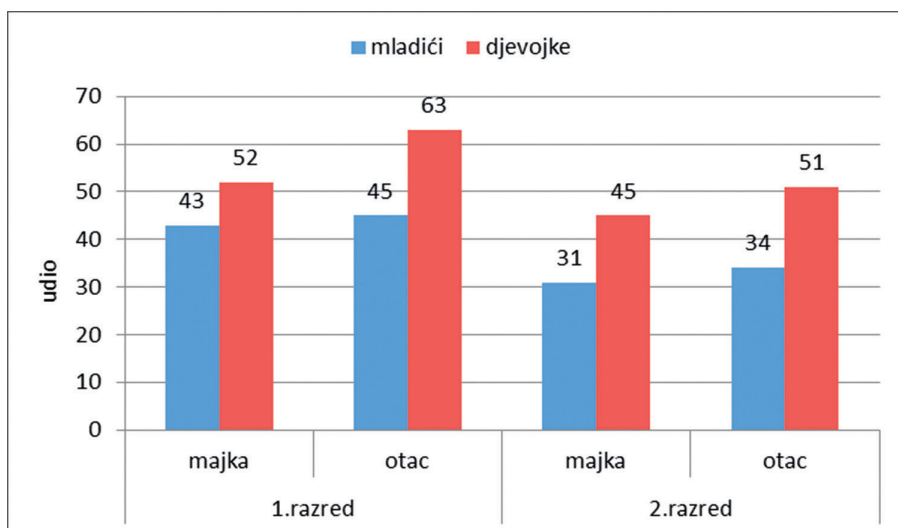
I prilikom zadnje konzumacije alkoholnih pića mladići su najčešće pili pivo i vino, a djevojke vino i žestoka pića. Pivo je pilo 61% mladića i 38% djevojaka 1. razreda i 68% mladića i 28% djevojaka 2. razreda. Vino je pilo 41% mladića i 52% djevojaka 1. razreda i 47% mladića i 59% djevojaka 2. razreda. Prilikom zadnje konzumacije alkoholnih pića žestoka pića pilo je više djevojaka i prvog i drugog razreda u odnosu na mladiće. Tako je 31% mladića i 42% djevojaka 1. razreda i 42% mladića i 50% djevojaka 2. razreda pilo žestoka pića prilikom zadnje konzumacije alkohola.

Slika 17. Vrste pića prilikom zadnje konzumacije alkoholnih pića

Stavovi roditelja imaju značajnu ulogu u razvoju rizičnih ponašanja kod mladih. Kako mladi procjenjuju stavove svojih roditelja na njihovo opijanje ispitano je pitanjima: *Što misliš kako bi tvoja majka/otac reagirali da se opiješ?*

Slika 18. Udio učenika koji misle da im otac/majka ne bi dozvolili opijanje

Da im majka ne bi dozvolila opijanje misli 43% mladića i 52% djevojaka 1. razreda i 31% mladića i 45% djevojaka 2. razreda. Da im otac ne bi dozvolio opijanje misli 45% mladića i 63% djevojaka 1. razreda i 34% mladića i 51% djevojaka 2. razreda. Procjene ukazuju da se s dobi povećava tolerancija roditelja prema opijanju poglavito prema mladićima.

Mladi najčešće ne prepoznaju objektivno rizik pijenja alkoholnih pića.

Percepcija rizika pijenja alkoholnih pića procijenjena je slijedećim pitanjima:

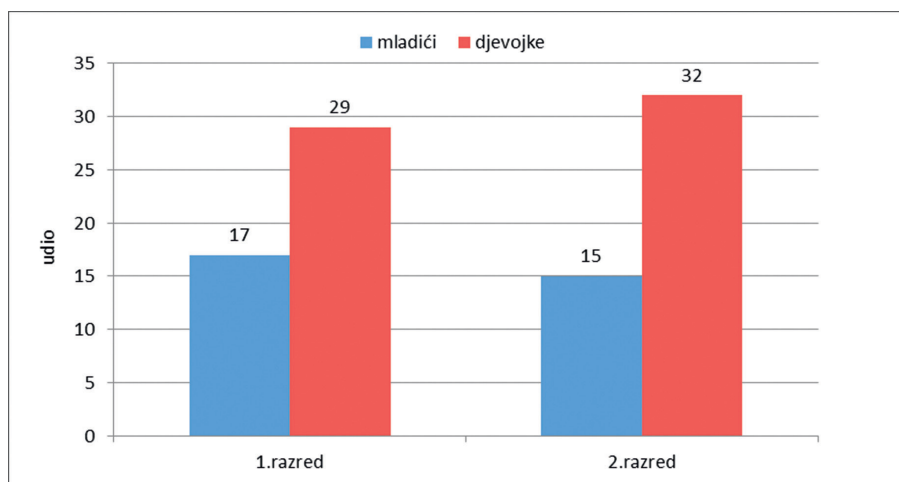
Što misliš koliki je rizik da si ljudi oštete zdravlje fizički ili na drugi način ukoliko piju 1-2 alkoholna pića skoro svaki dan?

Što misliš koliki je rizik da si ljudi oštete zdravlje fizički ili na drugi način ukoliko piju 4-5 alkoholnih pića skoro svaki dan?

Što misliš koliki je rizik da si ljudi oštete zdravlje fizički ili na drugi način ukoliko piju 5 ili više pića u jednoj prilici gotovo svaki vikend?

Ponuđeni odgovori su bili: *ne riskiraju, malo riskiraju, umjereno riskiraju, jako riskiraju, ne znam*

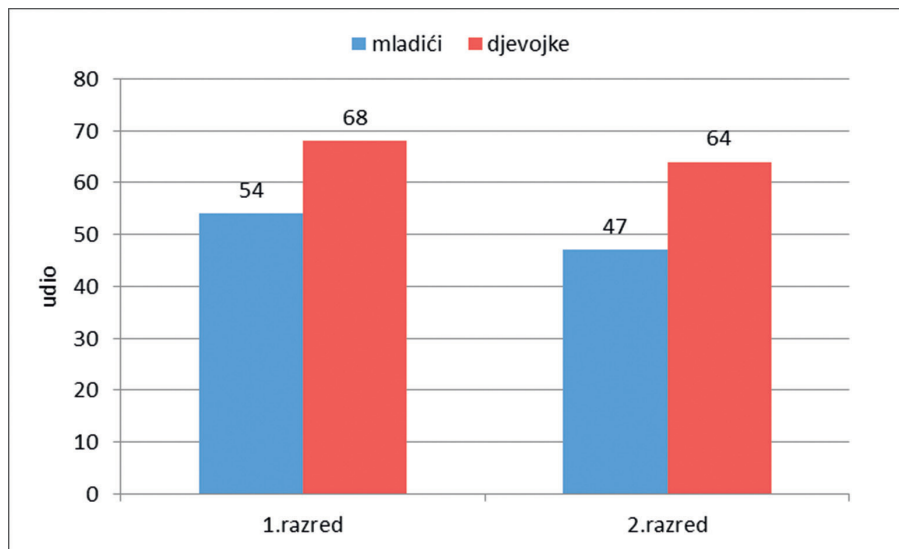
Slika 19. Udio učenika koji smatraju pijenje 1-2 pića skoro svaki dan vrlo rizičnim

Samo manji udio učenika smatra da pije jedno ili dva pića skoro svaki dan predstavlja veliki rizik. Tako 17% mladića i 29% djevojaka 1. razreda i 15% mladića i 32% djevojaka 2. razreda smatra da ljudi koji piju 1-2 alkoholna pića skoro svaki dan jako riskiraju da si oštete zdravlje fizički ili na neki drugi način.

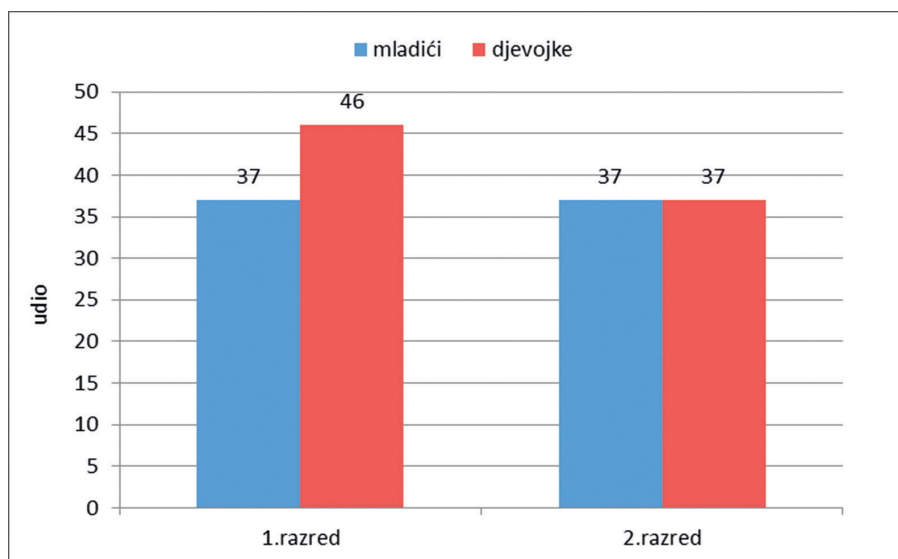
Nešto veći udio učenika smatra da ljudi koji piju 4-5 alkoholnih pića skoro svaki dan jako riskiraju da si oštete zdravlje. Da je to veliki rizik procjenjuje 54% mladića i 68% djevojaka 1. razreda i 47% mladića i 64% djevojaka 2. razreda.

Slika 20. Udio učenika koji smatraju pije 4-5 pića skoro svaki dan vrlo rizičnim

Pijenje 5 ili više pića u jednoj prilici svaki vikend vrlo rizični smatra 37% mladića i 46% djevojaka 1. razreda i 37% mladića i 37% djevojaka 2. razreda.

Slika 21. Udio učenika koji smatraju pijenje 5 ili više pića vikendom vrlo rizičnim

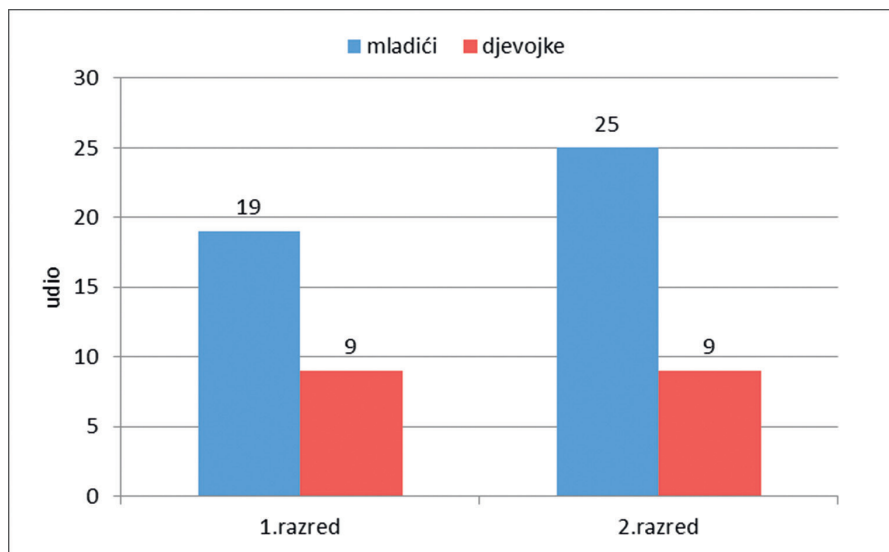
Mladi navode različite razloge za konzumaciju alkohola i uglavnom imaju pozitivna očekivanja od alkohola. Tako je 28% mladića i 17% djevojaka 1. razreda i 32% mladića i 22% djevojaka 2. razreda u posljednjih 12 mjeseci pilo alkohol jer im većinom/uviijek pomaže da uživaju na tulumu, a 25% mladića i 18% djevojaka 1. razreda i 33% mladića i 30% djevojaka 2. razreda većinom/uviijek pije alkohol jer misli da to čini tulum i slavlje boljim. Da su pili alkohol jer su većinom/uviijek društvena okupljanja zabavnija izjavilo je 25% mladića i 15% djevojaka 1. razreda i 33% mladića i 24% djevojaka 2. razreda.

Tablica 1. Očekivanja mladih od pijenja alkohola

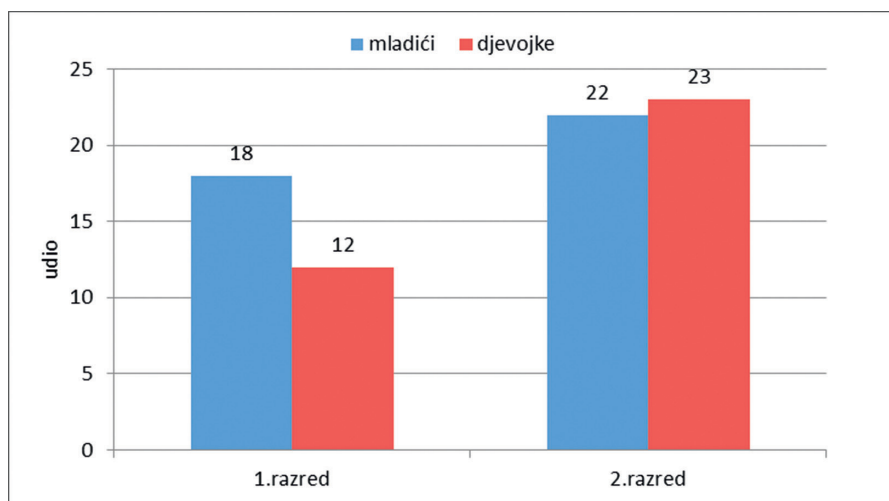
većinom/uvijek	1. RAZRED		2. RAZRED	
	Mladići (%)	Djevojke (%)	Mladići (%)	Djevojke (%)
jer pomaže da uživaš na tulumu	28	17	32	22
jer ti pomaže kada se osjećaš depresivno ili nervozno	13	14	17	14
da se razveseliš kada si loše raspoložen/a	16	21	25	24
jer ti se sviđa taj osjećaj	19	19	24	22
radi promjene raspoloženja	13	16	19	20
jer su tako društvena okupljanja zabavnija	25	15	33	24
da se uklopiš u skupinu koja ti se sviđa	11	9	16	5
jer čini tulum i slavlja boljim	25	18	33	30
da zaboraviš na probleme	17	20	25	23
jer je zabavno	20	21	26	29
da bi se svidio/svidjela drugima	6	5	11	6
kako se ne bi osjećao/la izostavljeno	5	5	13	3

Pijući alkoholna pića mladi najčešće ne razmišljaju o negativnim posljedicama pijenja. Ne samo da pijenje alkohola dovodi do negativnih posljedica u ponašanju (agresivnost, tučnjava, zanemarivanje školskih obaveza i slično) već i do teških stradanja u prometu.

U posljednjih 12 mjeseci dok su bili pod utjecajem alkohola 19% mladića i 9% djevojaka 1. razreda i 25% mladića i 9% djevojaka sudjelovalo je u tučnjavi.

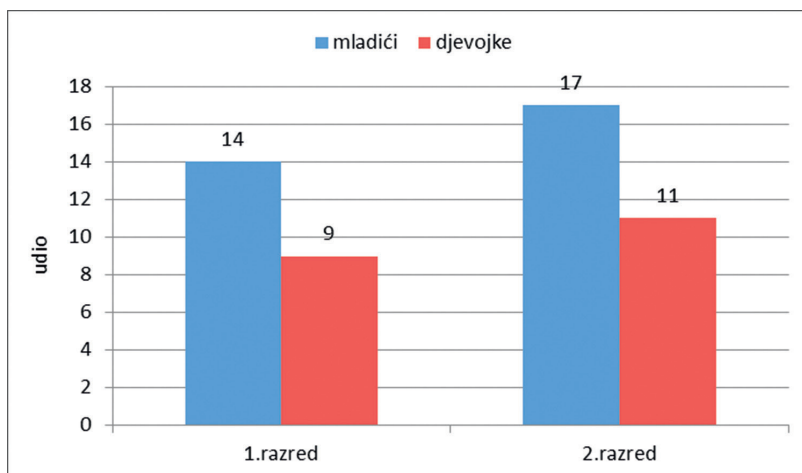
Slika 22. Učenci koji su u zadnjih 12 mjeseci zbog alkohola sudjelovali u tučnjavi

Nesreću ili ozljedu zbog alkohola u posljednjih 12 mjeseci doživjelo je 18% mladića i 12% djevojaka 1. razreda i 22% mladića i 23% djevojaka 2. razreda.

Slika 23. Učenci koji su u zadnjih 12 mjeseci zbog alkohola imali nesreću ili ozljedu

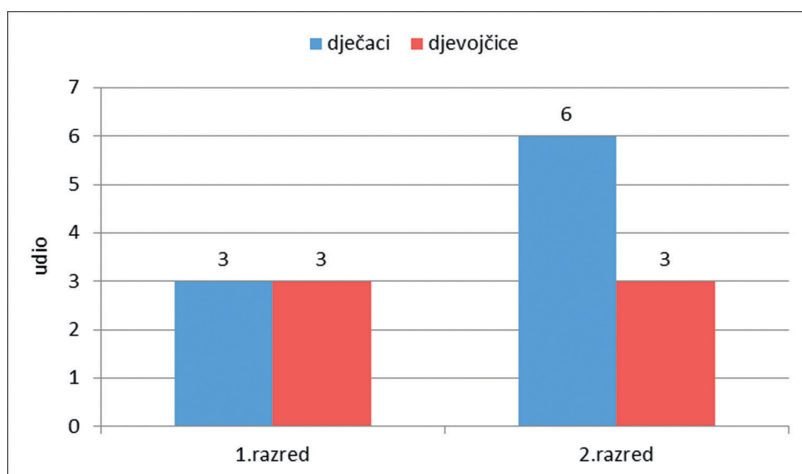
Problema s policijom u posljednjih 12 mjeseci zbog alkohola imalo je 14% mladića i 9% djevojaka 1. razreda i 17% mladića i 11% djevojaka 2. razreda.

Slika 24. Učenici koji su u zadnjih 12 mjeseci zbog alkohola imali problema s policijom

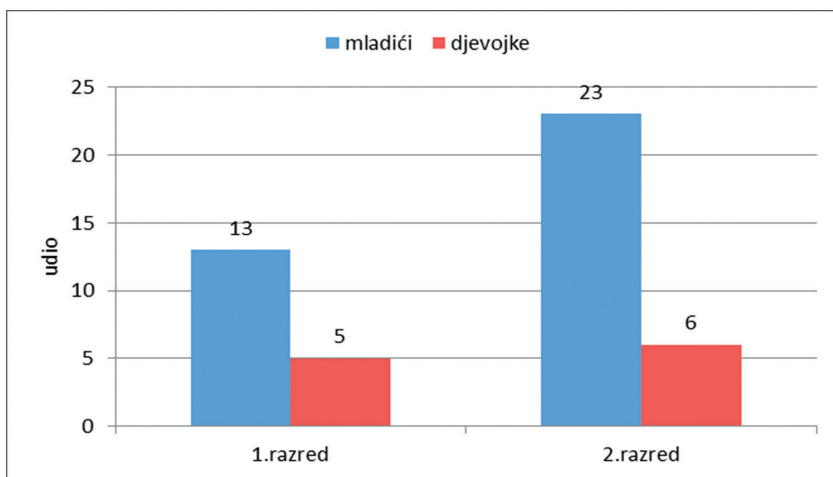
Zbog teške opijenosti u posljednjih 12 mjeseci na bolničko liječenje ili u hitnu liječničku službu zaprimljeno je 3% mladića i isto toliko djevojaka 1. razreda i 6% mladića i 3% djevojaka 2. razreda.

Slika 25. Učenici koji su u zadnjih 12 mjeseci zbog alkohola završili u bolnici ili u Hitnoj liječničkoj službi

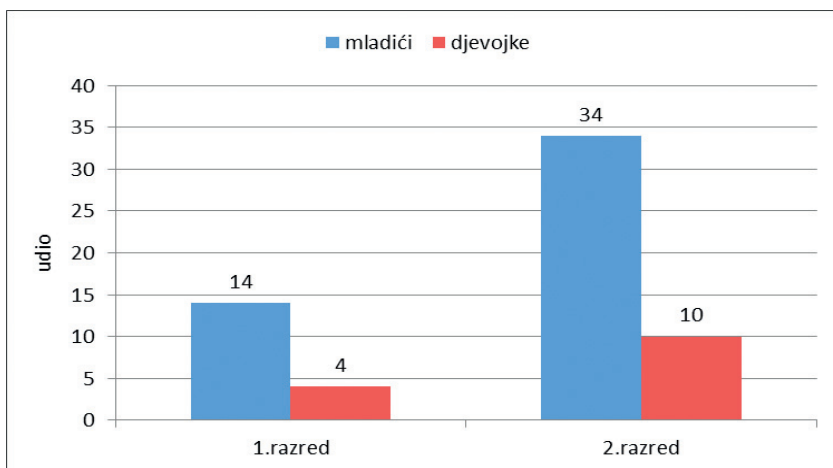
U posljednjih 12 mjeseci spolni odnos bez zaštite pod utjecajem alkohola imalo je 13% mladića i 5% djevojaka 1. razreda i 23% mladića i 6% djevojaka 2. razreda.

Slika 26. Učenici koji su u zadnjih 12 mjeseci zbog alkohola imali spolni odnos bez zaštite

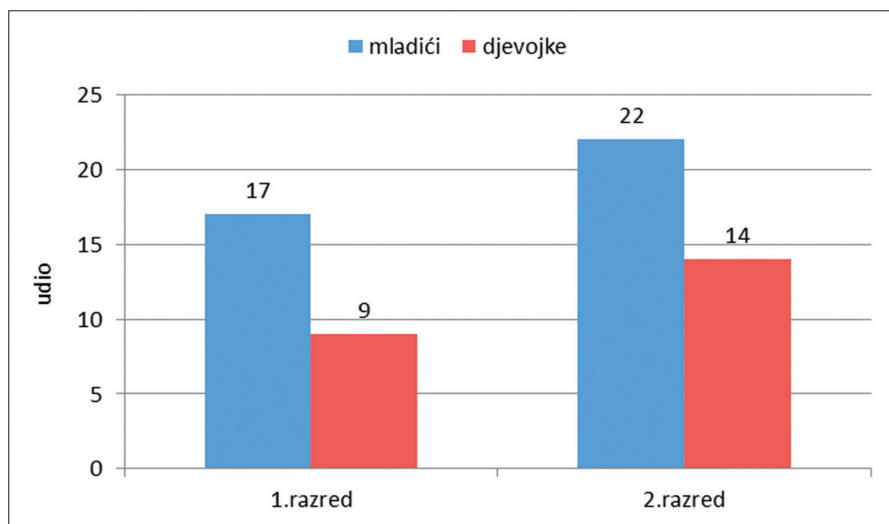
Da je vozilo pod utjecajem alkohola u posljednjih 12 mjeseci izjavilo je 14% mladića i 4% djevojaka 1. razreda i 34% mladića i 10% djevojaka 2. razreda.

Slika 27. Učenici koji su u zadnjih 12 mjeseci vozili pod utjecajem alkohola

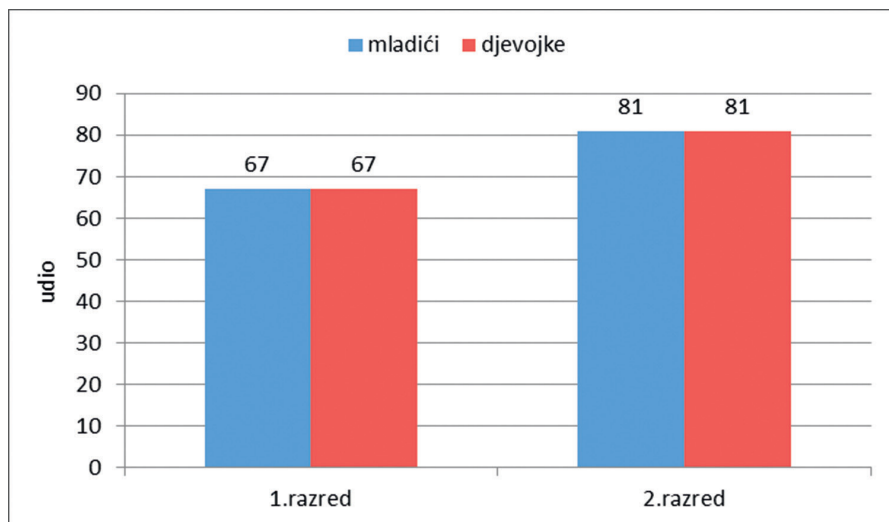
U posljednjih 12 mjeseci pod utjecajem alkohola u dubokoj vodi plivalo je 17% mladića i 9% djevojaka 1. razreda i 22% mladića i 14% djevojaka 2. razreda.

Slika 28. Učenici koji su u zadnjih 12 mjeseci pod utjecajem alkohola plivali u dubokoj vodi

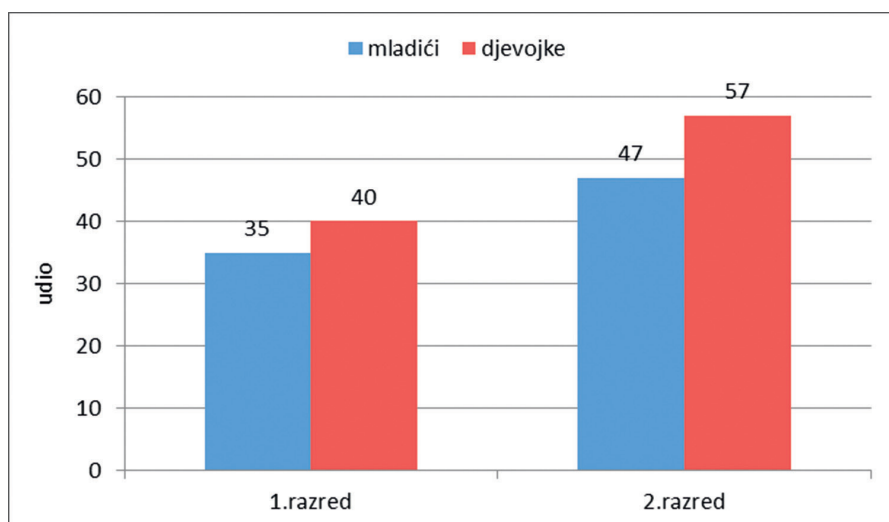
Da bi se procijenio utjecaj vršnjaka učenike se pitalo koliko njihovih prijatelja pije alkoholna pića, odnosno koliko prijatelja se opija. Da većina ili svi njihovi prijatelji piju alkohol izjavilo je 67% mladića i isto toliko djevojaka 1. razreda i 81% mladića i isto toliko djevojaka 2. razreda.

Slika 29. Udio učenika koji procjenjuju da većina/svi njihovi prijatelji piju alkohol

Da se većina/svi njihovi prijatelji opijaju procjenjuje 34% mladići i 40% djevojaka 1. razreda i 48% mladića i 57% djevojaka 2. razreda.

Slika 30. Udio učenika koji procjenjuju da se većina/svi njihovi prijatelji opijaju

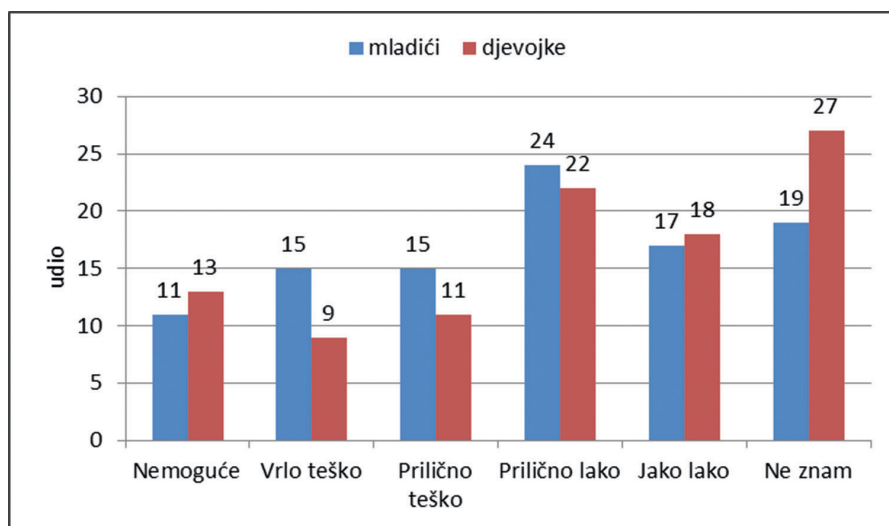
ILEGALNE DROGE

Upravo u vrijeme adolescencije mladi često dolaze u kontakt s psihoaktivnim sredstvima, a posljedica je to složenih utjecaja obiteljskih, socijalnih i interpersonalnih odnosa.

Jedan od čimbenika koji doprinosi uzimanju bilo koje psihoaktivne tvari je i njihova dostupnost. Dostupnost marihuane ili hašiša (kanabis) istražena je pitanjem: *Što misliš koliko bi ti bilo teško nabaviti marihuanu ili hašiš (kanabis) ako bi to želio/la?*

Da je prilično lako nabaviti marihuanu smatra 24% mladića i 22% djevojaka, a 17% mladića i 18% djevojaka misli da marihuanu može jako lako nabaviti.

Slika 1. Dostupnost marihuane ili hašiša (kanabisa)

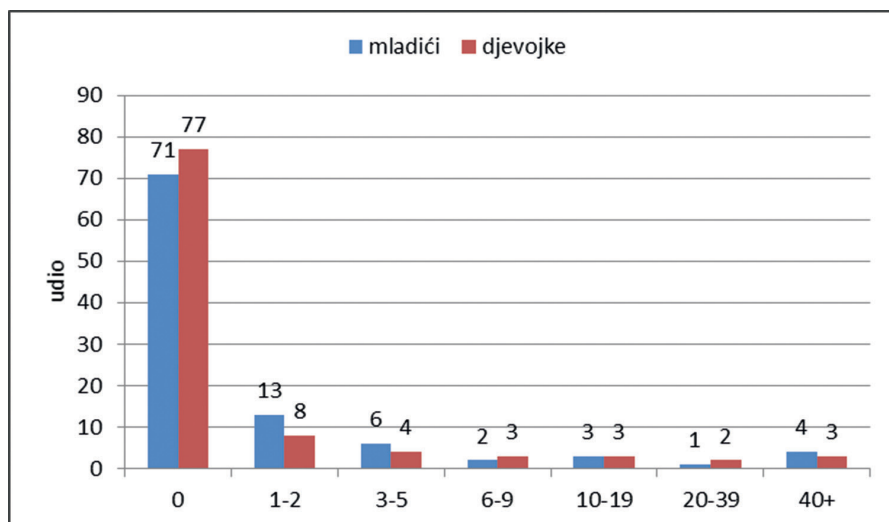

Istraživanje je pokazalo da je najčešće korišteno psihoaktivno sredstvo među mladima u Karlovačkoj županiji marihuana ili hašiš (kanabis).

Uporaba marihuane istražena je pitanjem: *Koliko si puta (ako si uopće) uzeo/la marihuanu ili hašiš (kanabis)? u životu; u posljednjih 12 mjeseci; u posljednjih 30 dana*

Najmanje jednom u životu marihuanu je probalo 29% mladića i 23% djevojaka. Uzimanje marihuane 40 i više puta u životu ukazuje na redovito uzimanje koje može prijeći u ovisnost ili ubrzati prijelaz na druge psihoaktivne tvari. Tako je 4% mladića i 3% djevojaka izjavilo da je uzelo marihuanu 40 i više puta u životu.

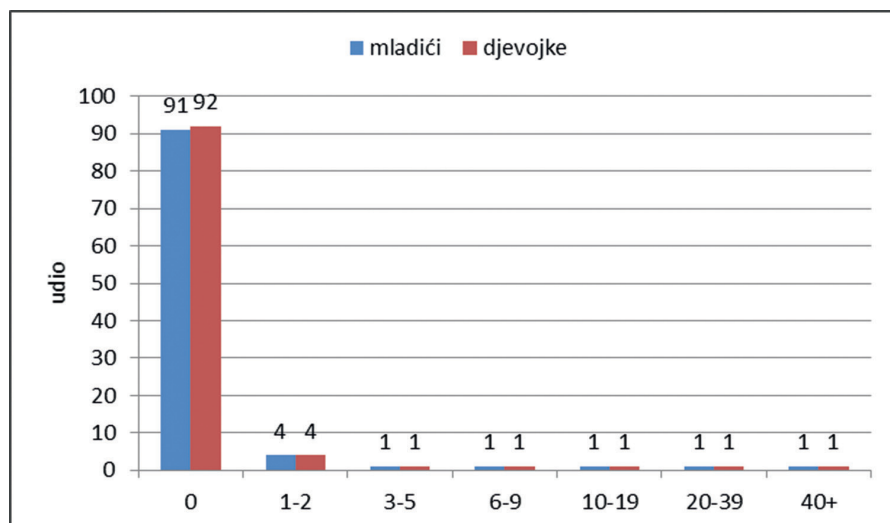
Slika 2. Uporaba marihuane ili hašiša (kanabisa) u životu

U posljednjih 12 mjeseci marihuanu je uzelo 21% mladića i 19% djevojaka, a u posljednjih 30 dana marihuanu je uzelo 9% mladića i 8% djevojaka.

U odnosu na 2011. godinu u Karlovačkoj županiji 2015.godine zabilježen je trend porasta uporabe marihuane u životu. U 2011. godini 15% učenika izjavilo je da je probalo marihuanu bar jednom u životu (ukupno prvi i drugi razred oba spola), a 2015. godine njih 26%. Prema podacima ESPAD istraživanja u Hrvatskoj u 2015. godini ukupno je 21,5% učenika izjavilo da je probalo marihuanu bar jednom u životu.

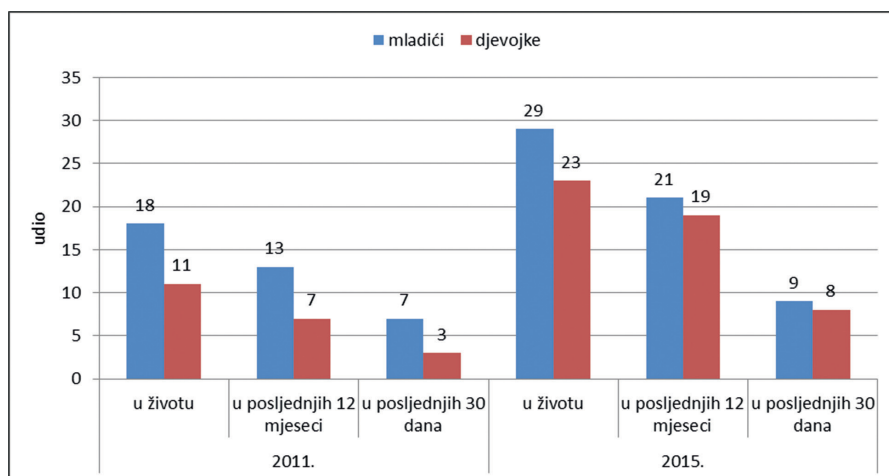
Slika 3. Uporaba marihuane ili hašiša (kanabisa) u zadnjih 30 dana

Također je porastao i trend uporabe marihuane u posljednjih 12 mjeseci. U 2011. godini u posljednjih 12 mjeseci marihuanu je uzelo 11% učenika (ukupno prvi i drugi razred oba spola), a 2015. godine njih 20%. Prema podacima ESPAD istraživanja u Hrvatskoj u 2015. godini ukupno je 16,4% ispitanih učenika uzimalo marihuanu u posljednjih 12 mjeseci.

Uporaba marihuane u posljednjih 30 dana pokazuje također porast trenda u 2015. godini u odnosu na 2011. godinu u Karlovačkoj županiji. U 2011. godini 5% učenika uzelo je marihuanu u posljednjih 30 dana, a 2015. godine njih 9%. U Hrvatskoj je prema podacima ESPAD istraživanja u 2015. godini u posljednjih 30 dana marihuanu uzelo 7,6% ispitanih učenika.

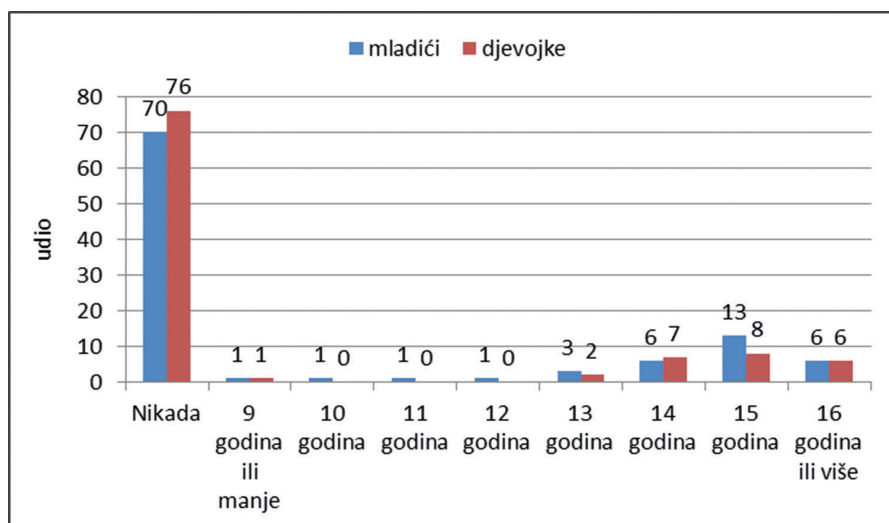
Slika 4. Trend prevalencije uporabe marihuane 2011. i 2015. godine

Neki učenici dolaze vrlo rano u kontakt s marihuanom. Dob prvog uzimanja marihuane istražena je pitanjem: *Kada si (ako si uopće) prvi puta probao/la marihuanu ili hašiš (kanabis)?*

Istraživanje je pokazalo da je 6% mladića i 3% djevojaka probalo marihuanu u dobi od 13 godina i ranije.

Slika 5. Dob prvog uzimanja marihuane ili hašiša (kanabisa)

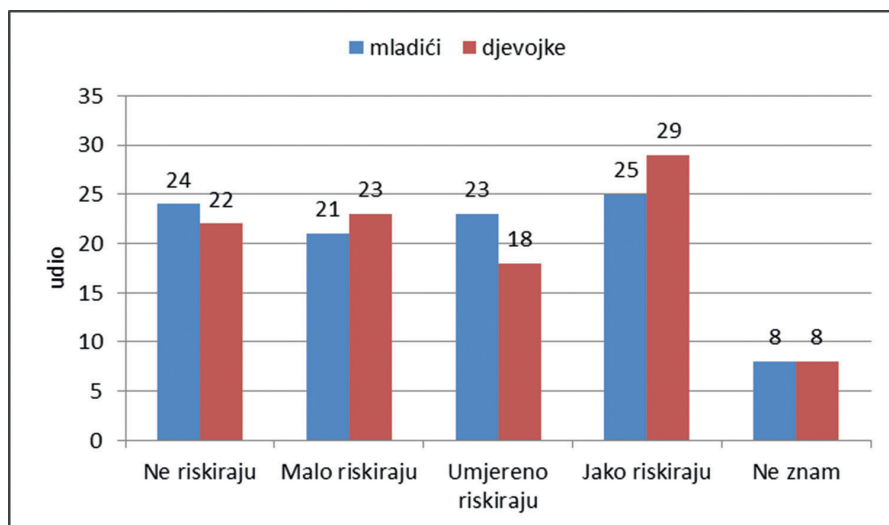

Prepoznavanje i procjena rizika uzimanja marihuane u istraživanju ispitana je slijedećim pitanjima:

Što misliš koliki je rizik da si ljudi oštete zdravlje fizički ili na drugi način ukoliko: probaju marihuanu ili hašiš (kanabis) jednom ili dva puta; povremeno puše marihuanu ili hašiš (kanabis);

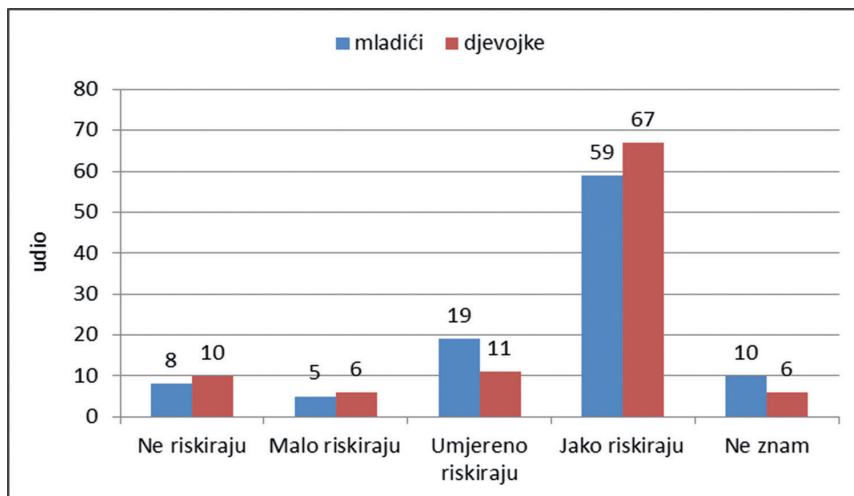
Da probanje marihuane ili hašiša jednom ili dvaput nije rizik za zdravlje izjavilo je 24% mladića i 22% djevojaka, a da ljudi malo riskiraju smatra 21% mladića i 23% djevojaka.

Slika 6 . Procjena rizik da si ljudi oštete zdravlje fizički ili na drugi način ukoliko probaju marihuanu ili hašiš jednom ili dvaput

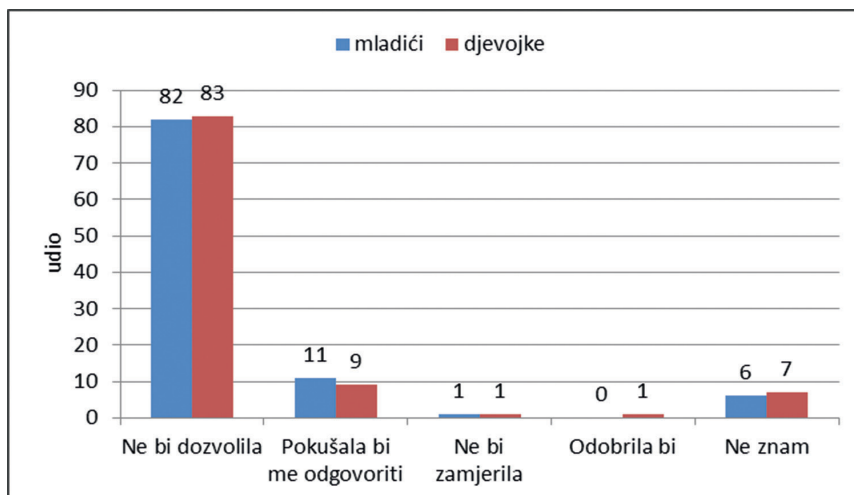
Povremeno pušenje marihuane ili hašiša ne smatra rizikom za zdravlje 12% mladića i 13% djevojaka, a malim rizikom za zdravlje 19% mladića i 14% djevojaka. Da povremeno pušenje marihuane ili hašiša predstavlja veliki rizik za zdravlje i da ljudi koji povremeno puše marihuanu ili hašiš jako riskiraju smatra 31% mladića i 41% djevojaka, a da ljudi koji redovito puše marihuanu ili hašiš jako riskiraju smatra 59% mladića i 67% djevojaka.

Slika 7 . Procjena rizika da si ljudi oštete zdravlje fizički ili na drugi način ukoliko redovito puše marihuanu ili hašiš

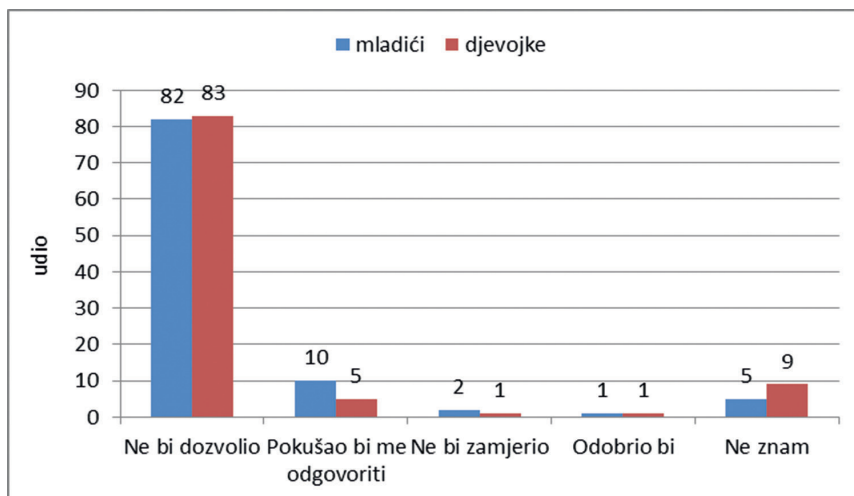

Na pitanje što misle kako bi njihovi roditelji reagirali kada bi oni pušili marihuanu/hašiš 82% mladića i 83% djevojaka misli da im majka ne bi dozvolila, a isto toliko mladića i djevojaka misli da im otac ne bi dozvolio.

Slika 8. Reakcija majke na pušenje marihuane/hašiša?

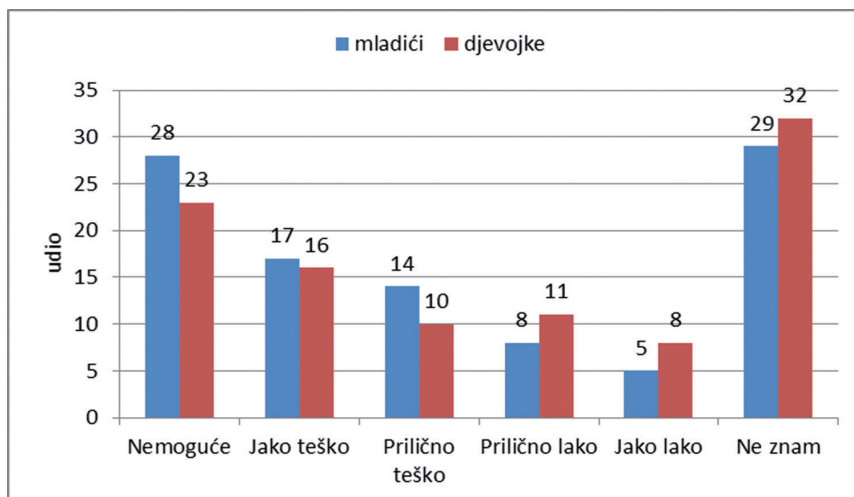
Slika 9. Reakcija otaca na pušenje marihuane/hašiša?

Dostupnost ecstasy-a istražena je pitanjem: *Što misliš koliko bi ti bilo teško nabaviti ecstasy, ako bi to želio/la?*

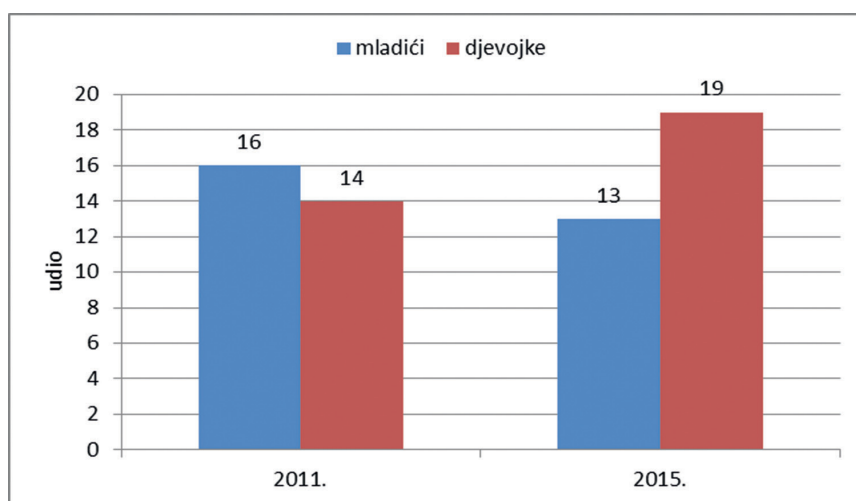
Da bi ecstasy bilo prilično lako nabaviti smatra 8% mladića i 11% djevojaka, a da može jako lako nabaviti izjavilo je 5% mladića i 8% djevojaka.

Slika 10. Dostupnost ecstasy-a

Smanjenje percepcije dostupnosti ecsatsy-a 2015. godine u odnosu na 2011.godinu zabilježene je kod mladića, dok je kod djevojaka 2015. godine zabilježen porast percepcije dostupnosti. U istraživanju 2011. godine 16% mladića i 14% djevojaka izjavilo je da bi ecstasy mogli nabaviti prilično lako/jako lako, a 2015. godine to je izjavilo 13% mladića i 19% djevojaka. U 2015. godini znatno je veći udio djevojaka nego mladića koji smatra da im je ecstasy lako ili vrlo lako dostupan. U Hrvatskoj prema ESPAD istraživanju 2015. godine 15,1% mladića i 19,6% djevojaka smatra da je ecstasy lako ili vrlo lako dostupan.

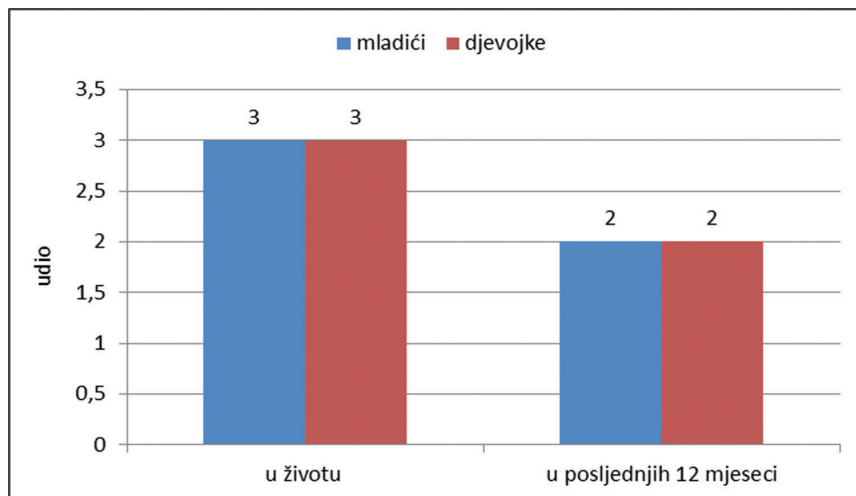
Slika 11. Trend dostupnosti ecstasy-a 2011. i 2015. godine (prilično lako/jako lako)

Uzimanje ecstasy-a istražena je pitanjima: *Koliko si puta (ako si uopće) uzeo/la ecstasy? u životu; posljednjih 12 mjeseci*

Bar jednom u životu ecstasy je uzeo 3% mladića i 2% djevojaka, a u posljednjih 12 mjeseci 2% mladića i 1% djevojaka.

Slika 12. Uzimanje ecstasy-a u životu i u posljednjih 12 mjeseci

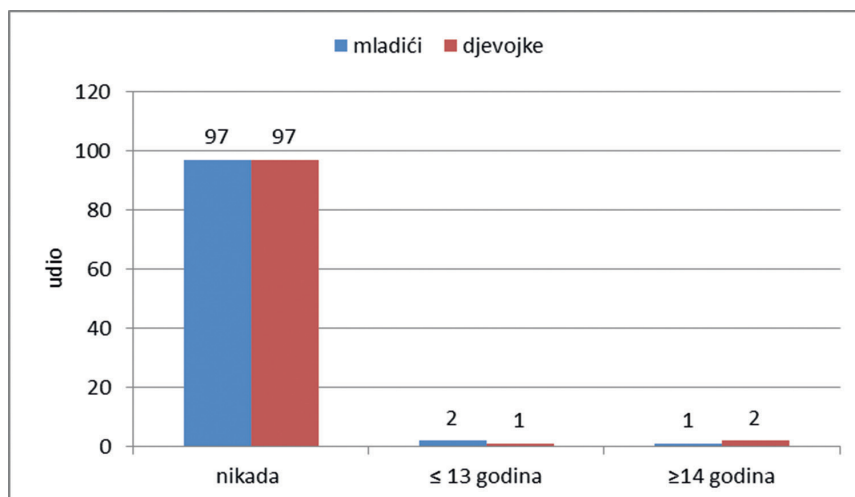

Trend uzimanja ecstasy-a je nepromijenjen, te je 2015. godine gotovo isti udio i mladića i djevojaka i u životu i u posljednjih 12 mjeseci uzimao ecstasy kao i 2011. godine.

Prema ESPAD istraživanju u Hrvatskoj 2015. godine ecstasy je u životu probalo 2,4% mladića i 2,4% djevojaka, a u posljednjih 12 mjeseci 1,9% mladića i 1,2% djevojaka.

Dob prvog uzimanja ecstasy-a istražena je pitanjem: *Kada si (ako si uopće) prvi puta probao/la) ecstasy?*

Istraživanje je pokazalo da neki učenici dolaze vrlo rano u kontakt i da je do 13 godina ecstasy probalo 2% mladića i 1% djevojaka.

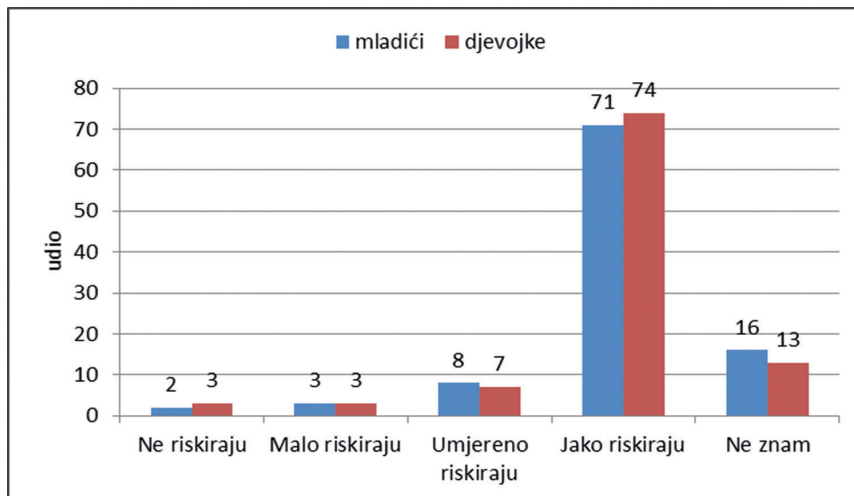
Slika 13. Dob prvog uzimanja ecstasy-a

Percepcija rizika uporabe ecstasy-a ispitana je slijedećim pitanjem:

Što misliš koliki je rizik da si ljudi oštete zdravlje fizički ili na drugi način ukoliko probaju ecstasy jednom ili dvaput; redovito uzimaju ecstasy?

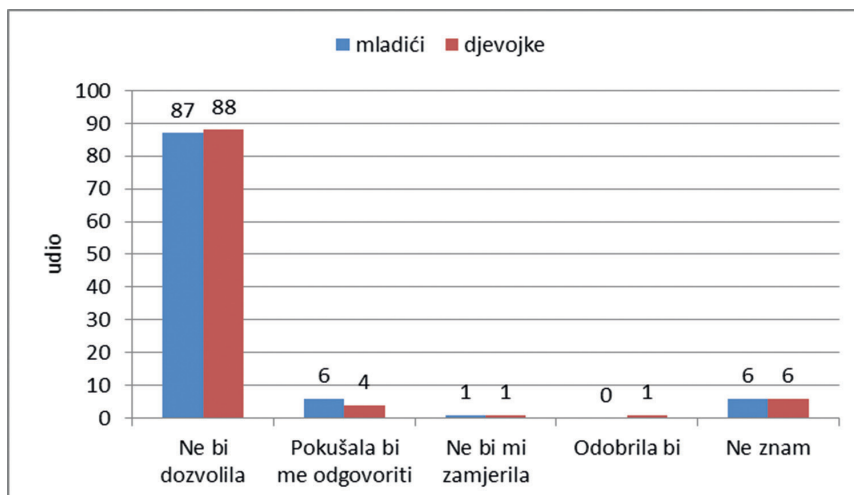
Da ljudi jako riskiraju da si oštete zdravlje fizički ili na neki drugi način ako probaju ecstasy jednom ili dvaput smatra 40% mladića i 39% djevojaka, a 71% mladića i 74% djevojaka smatra da ljudi jako riskiraju ako redovito uzimaju ecstasy.

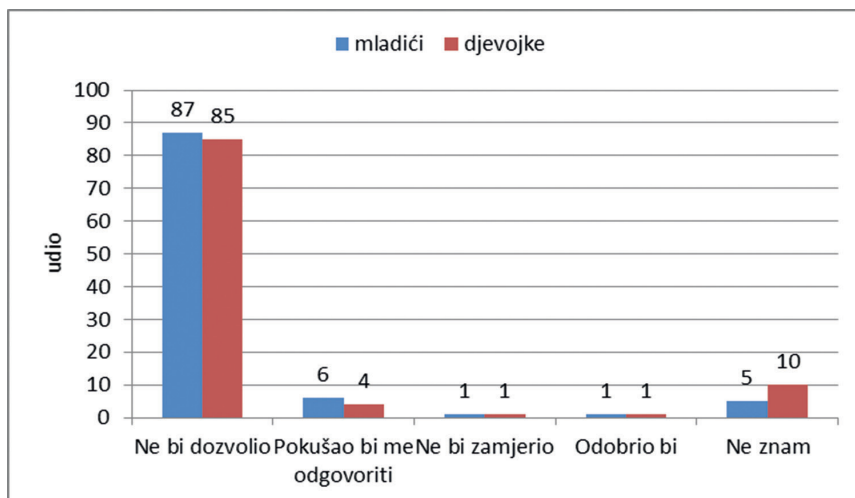
Slika14 . Procjena rizika da si ljudi oštete zdravlje fizički ili na drugi način ukoliko redovito uzimaju ecstasy

Nešto više mladića i djevojaka misli da im ni majka ni otac ne bi dozvolili uzimanje ecstasy-a. Tako 87% mladića i 88% djevojaka misli da im to ne bi dopustila majka, a 87% mladića i 85% djevojaka misli da im ni otac ne bi dopustio uzimanje ecstasy-a.

Slika 15.Reakcija majke na uzimanje ecstasy-a?

Slika 16. Reakcija oca na uzimanje ecstasy-a?

INHALANTI

Inhalanti su uz marihuanu jedno od psihoaktivnih sredstava koje mladi u Karlovačkoj županiji najčešće uzimaju. Udisanje ljepila ili drugih otapala istraženo je sljedećim pitanjima:

Koliko si puta (ako si uopće) udisao/la ljepilo ili druga otapala u životu?

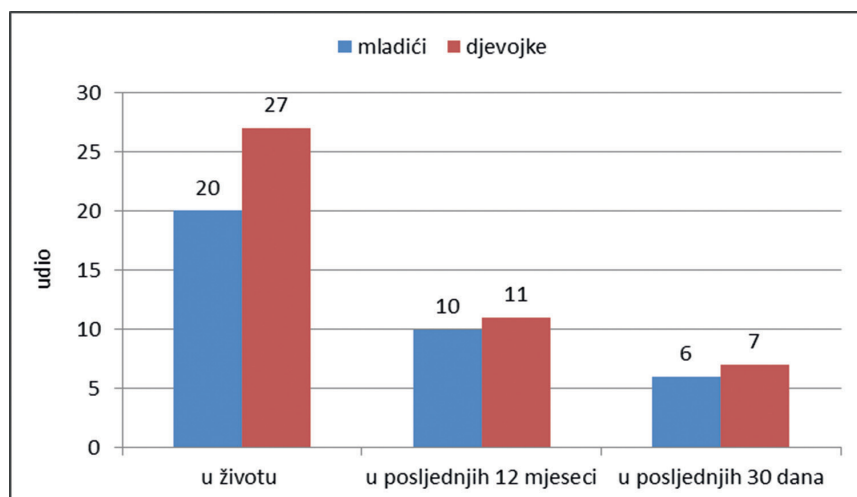
Koliko si puta (ako si uopće) udisao/la ljepilo ili druga otapala u zadnjih 12 mjeseci?

Koliko si puta (ako si uopće) udisao/la ljepilo ili druga otapala u zadnjih 30 dana?

Kad si (ako si uopće) prvi put probao/la udisati ljepilo ili druga otapala?

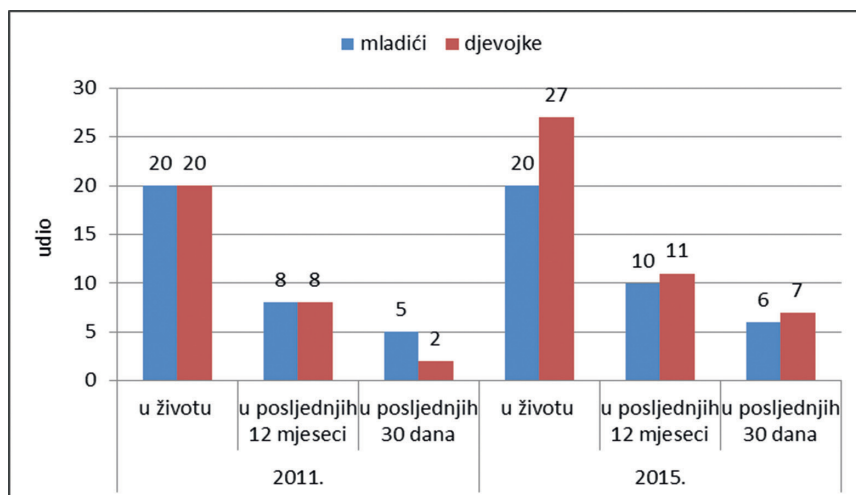
Istraživanje je pokazalo da je bar jednom u životu udisalo ljepilo ili druga otapala 20% mladića i 27% djevojaka. U posljednjih 12 mjeseci inhalante je koristilo 10% mladića i 11% djevojaka, a u posljednjih 30 dana 6% mladića i 7% djevojaka.

Slika 17. Uporaba inhalanata u životu, u posljednjih 12 mjeseci i u posljednjih 30 dana

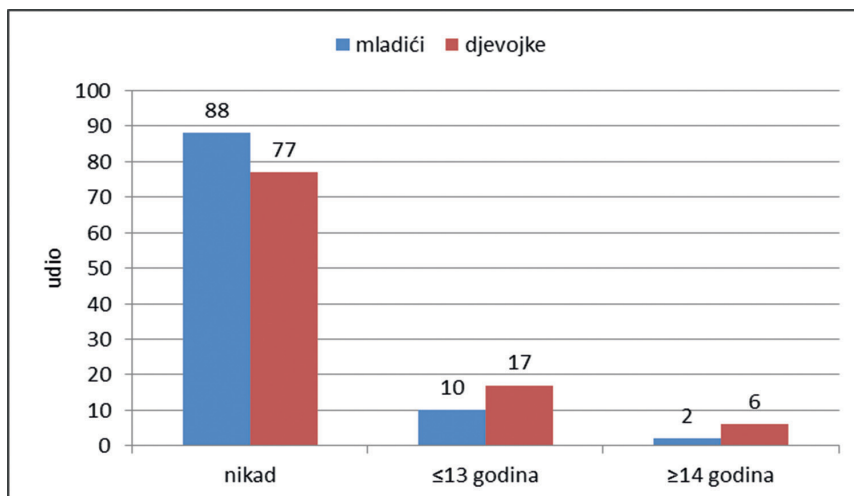
Dok je kod mladića trend uporabe inhalanata 2015. godine u životu u odnosu na 2011. godinu nepromijenjen (20%), udio djevojaka koje su bar jednom u životu koristile inhalante 2015. je veći. U istraživanju 2011. godine 20% djevojaka izjavilo je da je bar jednom u životu koristilo inhalante, a 2015. godine njih 27%. U Hrvatskoj prema ESPAD istraživanju 2015. godine 19% mladića i 32% djevojaka je bar jednom koristila inhalante.

Slika 18. Trend prevalencije uporabe inhalanata u životu, u posljednjih 12 mjeseci, u posljednjih 30 dana 2011. i 2015. godine

Obzirom da su inhalanti lako dostupni mladi vrlo rano počinju s eksperimentiranjem, nedovoljno svjesni rizika koji predstavlja uzimanje tih sredstava. Da je inhalante koristilo u dobi od 13 godina i manje izjavilo je 10% mladića i 17% djevojaka.

Slika 19. Dob prve uporabe inhalanata

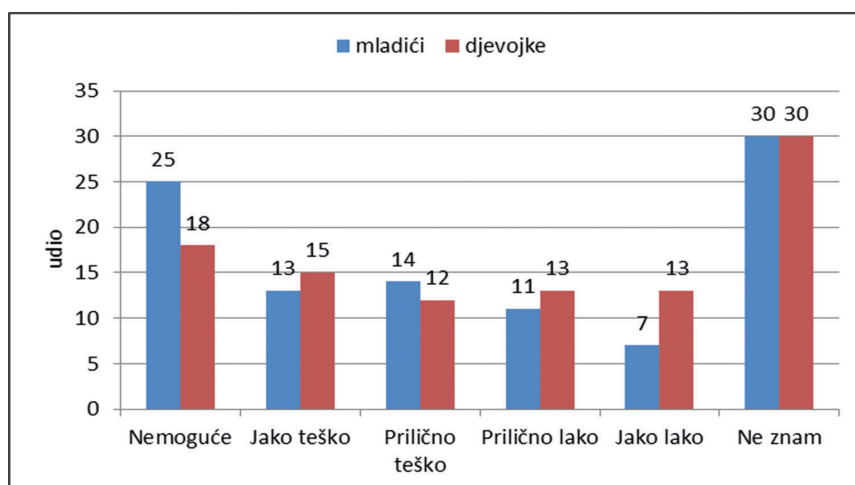

LIJEKOVI (TRANKVILIZATORI/SEDATIVI, LIJEKOVI PROTIV BOLOVA)

U istraživanju je ispitana dostupnost i uporaba trankvilizatora ili sedativa bez liječničkog recepta, anaboličnih steroida ili drugih tvari koje služe za doping, te analgetika (lijekova protiv bolova) za promjenu raspoloženja, kao i njihovo uzimanje u kombinaciji s alkoholom.

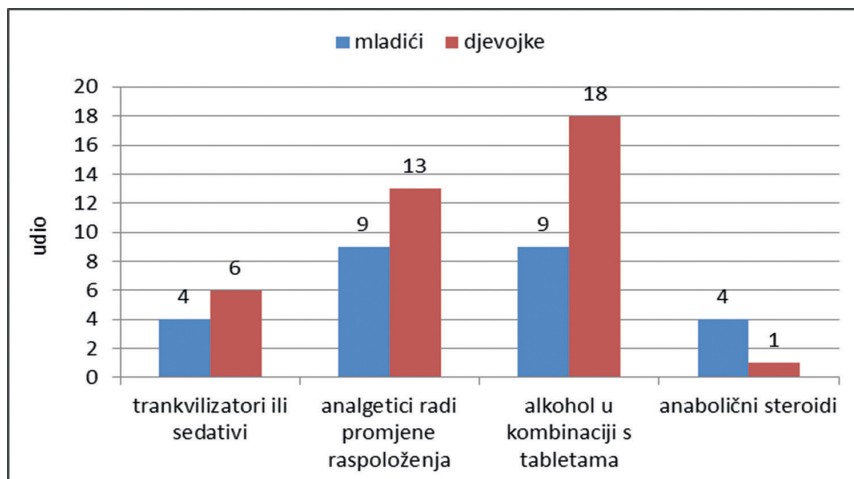
Da bi im bilo prilično lako/jako lako nabaviti trankvilizatore ili sedative izjavilo je 18% mladića i 26% djevojaka.

Slika 20. Dostupnost trankvilizatora ili sedativa

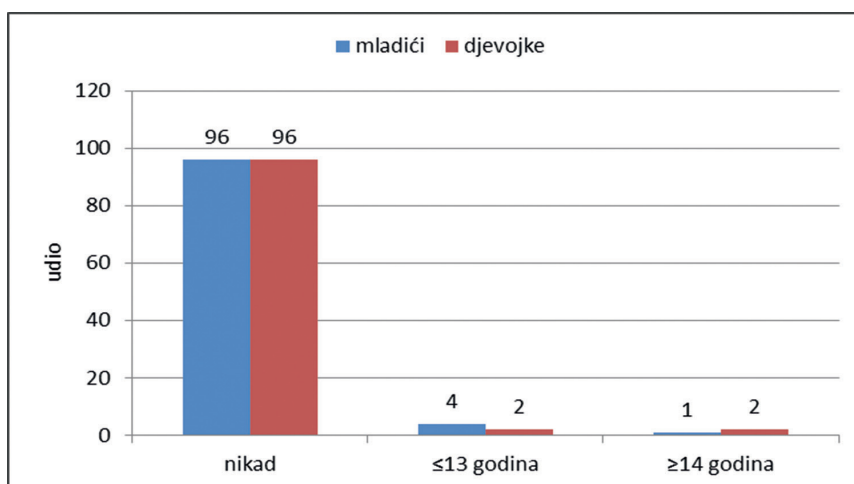
Ne samo da veći udio djevojaka smatra da su lako dostupni već je i veći udio djevojaka koristio navedena sredstva. Tako je 6% djevojaka i 4% mladića izjavilo da je bar jednom koristilo trankvilizatore ili sedative. Također su djevojke više koristile i analgetike (lijeke protiv bolova) radi promjene raspoloženja kao i alkohol u kombinaciji s tabletama (lijekovima). Tako je 13% djevojaka i 9% mladića bar jednom u životu koristilo analgetike radi promjene raspoloženja, a 18% djevojaka i 9% mladića koristilo je alkohol u kombinaciji s tabletama. Anabolične steroide ili druge tvari koje služe za doping bar jednom u životu koristilo je 4% mladića i 1% djevojaka.

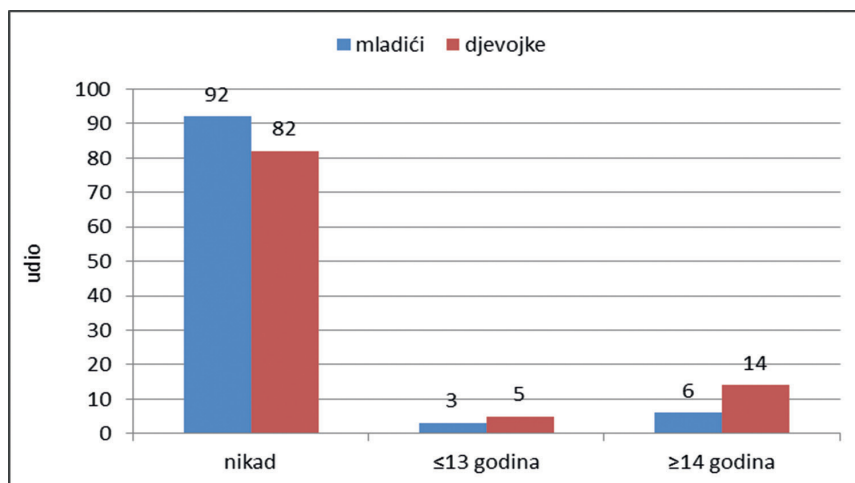
Slika 21. Uporaba lijekova (trankvilizatori ili sedativi, analgetici, alkohol u kombinaciji s tabletama, anabolični steroidi) u životu

U dobi od 13 godina i manje trankvilizatore ili sedative probalo je 4% mladića i 2% djevojaka, a alkohol u kombinaciji s tabletama u toj dobi probalo je 3% mladića i 5% djevojaka.

Slika 22. Dob prvog uzimanja trankvilizatora ili sedativa (bez recepta)

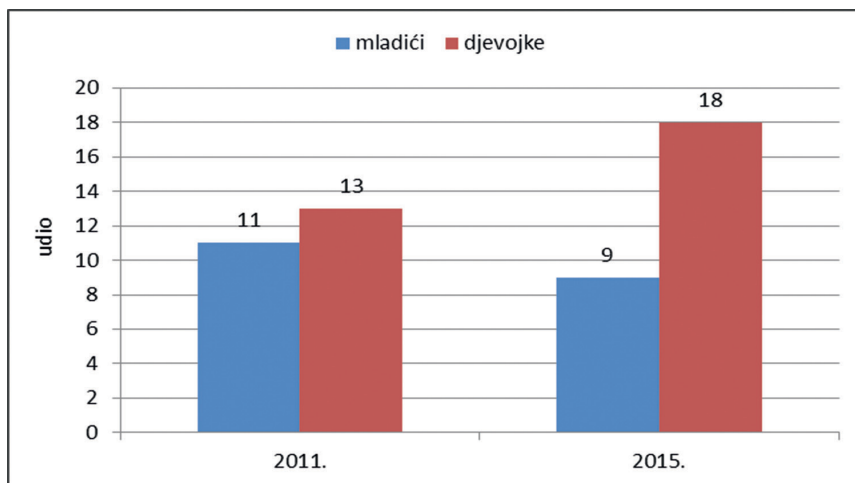

Slika 23. Dob prvog uzimanja tableta u kombinaciji s alkoholom

Trend porasta uporabe alkohola u kombinaciji s tabletama, kao i sve ranija konzumacija bilježi se kod djevojaka. Tako je 2011. godine 11% mladića i 13% djevojaka izjavilo da je koristilo alkohol u kombinaciji s tabletama, a 2015. godine to je izjavilo 9% mladića i 18% djevojaka. Da su alkohol s tabletama koristili u dobi od 13 godina i manje u 2011. godini izjavilo je 3% mladića i 2% djevojaka, a 2015. godine u navedenoj dobi alkohol s tabletama uzelo je 3% mladića i 5% djevojaka.

U Hrvatskoj prema ESPAD istraživanju 2015. godine alkohol u kombinaciji s tabletama uzelo je 6,3% mladića i 11% djevojaka, a analgetike radi promjene raspoloženja uzelo je 6,6% mladića i 13,6% djevojaka, dok je trankvilizatore ili sedative uzelo 3,1% mladića i 5,3% djevojaka.

Slika 24. Trend uporabe alkohola s tabletama 2011. i 2015. godine

OSTALE PSIHOAKTIVNE/OPOJNE TVARI

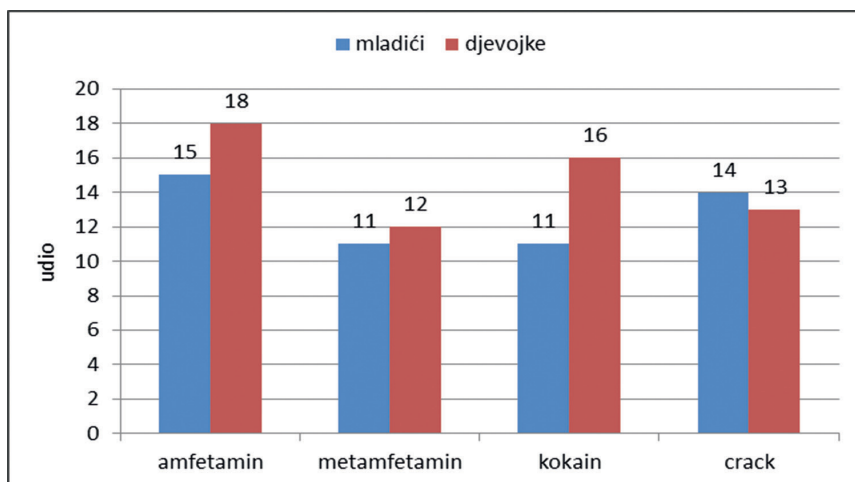
Dostupnost i upotreba ostalih opojnih sredstva istražena je pitanjima:

Što misliš koliko bi ti bilo teško nabaviti sljedeće, ako bi to želio/la? amfetamine (speed, metamfetamine (meth), kokain, crack, Koliko si puta (ako si uopće) uzeo/la amfetamine (speed), metamfetamine (meth), kokain, crack; u životu; u posljednjih 12 mjeseci

I za druga opojna sredstva (amfetamine, metamfetamine, kokain, crack) učenici smatraju da bi ih mogli nabaviti prilično lako odnosno vrlo lako. Tako 15% mladića i 18% djevojaka smatra da može prilično lako/vrlo lako nabaviti amfetamine, a 11% mladića i 12% djevojaka prilično lako/vrlo lako nabavilo bi metamfetamine. Da bi prilično lako/vrlo lako nabavilo kokain smatra 11% mladića i 16% djevojaka, a crack bi prilično lako/vrlo lako nabavilo 14% mladića i 13% djevojaka.

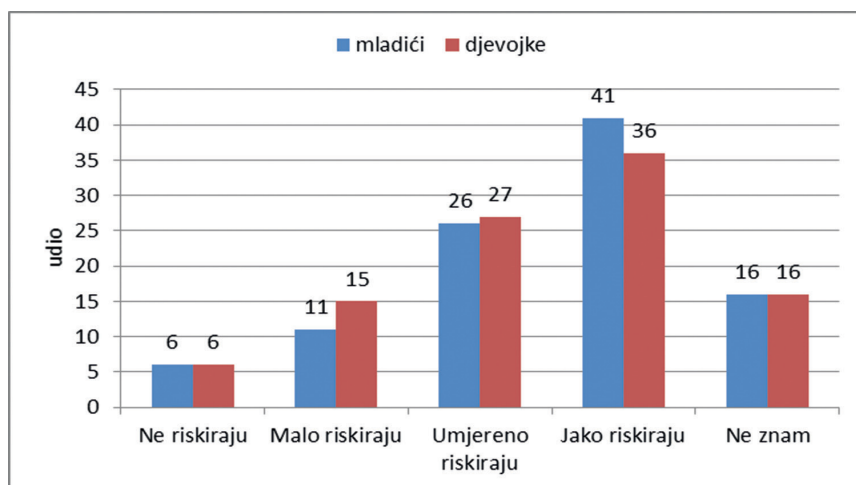
Prema istraživanju navedena sredstva se manje koriste i u životu i zadnjih 12 mjeseci, te ih je koristilo od 1 do 3 % učenika.

Slika 25. Dostupnost ostalih opojnih sredstava (amfetamini, metamfetamini, kokain, crack)-prilično lako/vrlo lako

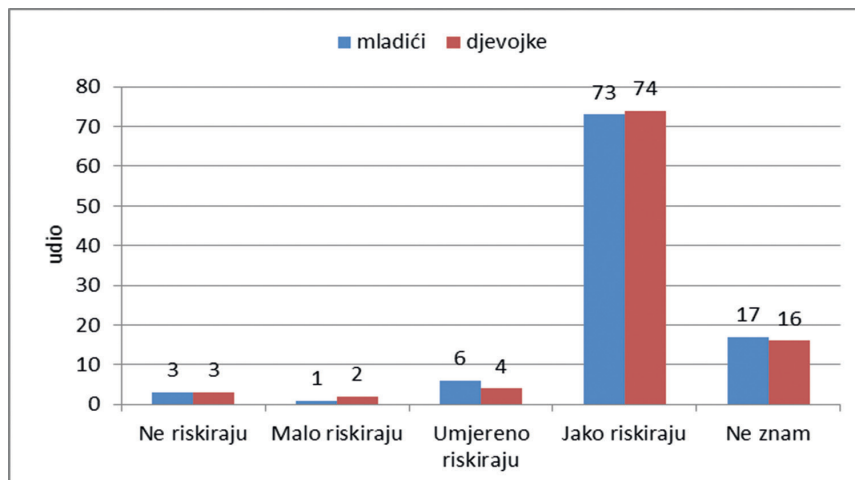

Za ljude koji probaju amfetamin jednom ili dvaput 41% mladića i 36% djevojaka smatra da jako riskiraju, a za ljude koji redovito uzimaju amfetamine 73% mladića i 74% djevojaka smatra da jako riskiraju da si oštete zdravlje fizički ili na neki drugi način.

Slika 26 . Rizik da si ljudi oštete zdravlje fizički ili na drugi način ukoliko probaju amfetamine jednom ili dvaput?

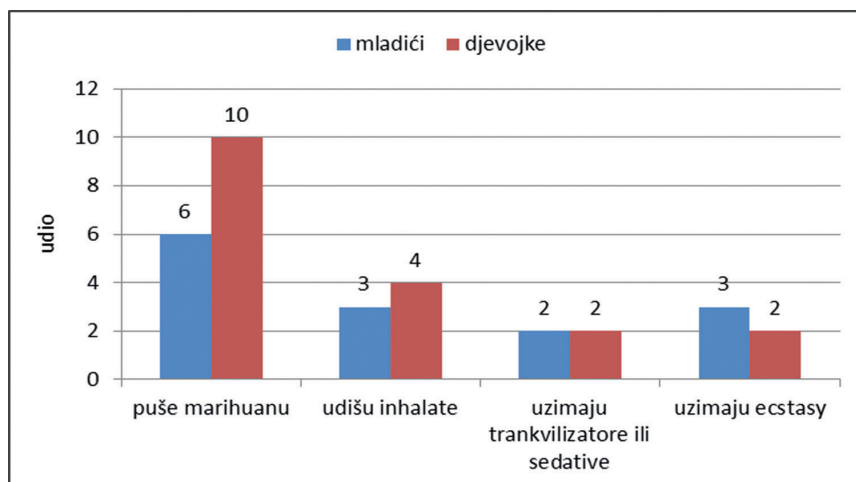
Slika 27. Rizik da si ljudi oštete zdravlje fizički ili na drugi način ukoliko redovito uzimaju amfetamine?

I u uporabi opojnih sredstava važnu ulogu imaju vršnjaci. U želji da se uklopi u društvo mlada osoba se i sama počinje ponašati na sličan način. Navike prijatelja pokušalo se procjeniti pitanjem: *Prema tvojoj procjeni koliko tvojih prijatelja puši marihuanu/hašiš; uzima trankvilizatore ili sedative (bez liječničkog recepta); uzima ecstasy; snifa (udiše) ljepilo ili druga otapala?*

Da većina/svi njihovi prijatelji puše marihuanu izjavilo je 6% mladića i 10% djevojaka, a da udišu inhalante većina/svi njihovi prijatelji procjenjuje 3% mladića i 4% djevojaka. Nešto manji broj učenika procjenjuje da većina/svi njihovi prijatelji uzimaju trankvilizatore i sedative bez recepta kao i ecstasy. Tako 2% mladića i isto toliko djevojaka procjenjuje da većina/svi njihovi prijatelji uzimaju trankvilizatore i sedative, a 3% mladića i 2% djevojaka procjenjuje da većina/svi njihovi prijatelji uzimaju ecstasy.

Slika 28. Procjena navika prijatelja- većina/svi prijatelji

NOVE PSIHOAKTIVNE /OPOJNE TVARI

Nova opojna sredstva koja oponašaju učinke ilegalnih droga (poput kanabisa ili ecstasy-a) mogu se javiti u različitim oblicima (biljne mješavine, prah, kristal ili tablete) i nazivaju se još i „legalne droge“, „biljni pripravci“.

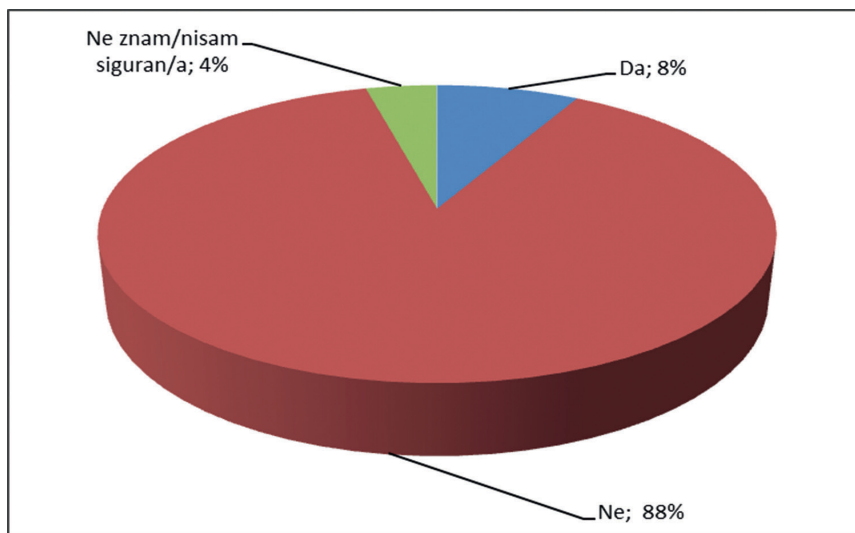
Uporaba novih opojnih sredstava istražena je pitanjima:

Jesi li ikada uzimao/la takva sredstva?

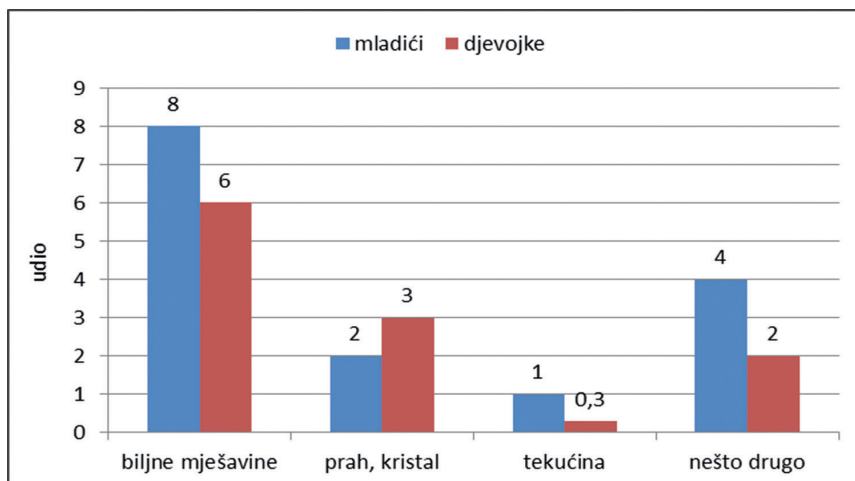
Kako su izgledala nova opojna sredstva koja si koristio/la u posljednjih 12 mjeseci?

Podaci istraživanja pokazuju da 88% učenika nikada nisu uzimali takova sredstva, 4% nisu sigurni, a 8% je izjavilo da su koristili neka od novih opojnih sredstava i to 9% mladića i 7% djevojaka.

Slika 29. Uporaba novih psihoaktivnih tvari u životu

Najčešće su koristili biljne mješavine (8% mladića i 6% djevojaka), prah ili kristal koristilo je 2% mladića i 3% djevojaka, a tekućine je koristilo 1% mladića i 0,3% djevojaka.

Slika 30. Uporaba novih psihoaktivnih tvari po vrstama

UPORABA INTERNETA, IGRANJE IGRICA I KOCKANJE

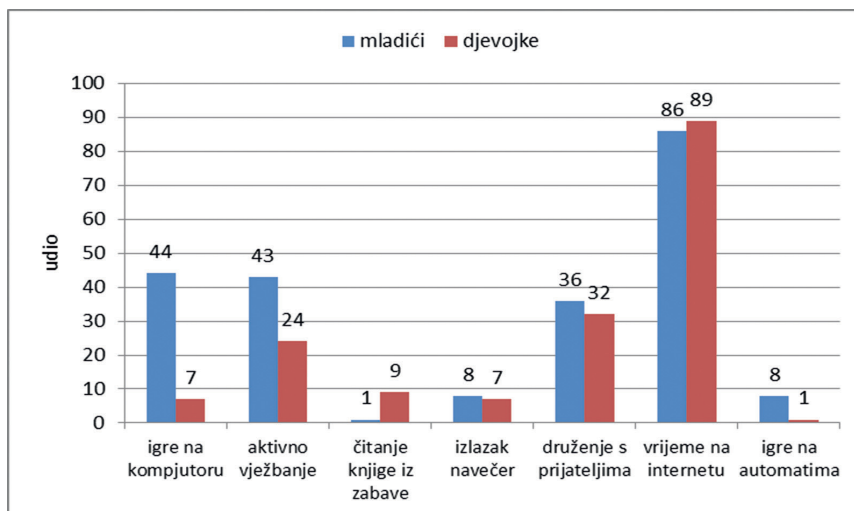
Korištenje interneta postalo je danas neizostavni dio našeg života, ali uz niz prednosti predstavlja i veliki rizik za sve, a poglavito za mlade, zbog rizika prekomjernog korištenja, pa sve do ovisnosti o internetu. Mladi sve više vremena provode na internetu koristeći društvene mreže, igrajući igrice, zbog pretraživanja muzike, filmova ali i kockanja na internetu.

U ESPAD upitniku 2015 postavljena su pitanja koja omogućavaju procjenu ponašanja vezana uz korištenje interneta i kockanje (kako kockanja na internetu tako i u tradicionalnom okruženju).

Aktivnosti koje učenici provode svaki dan, odnosno u svoje slobodno vrijeme ispitana je slijedećim pitanjima:

Koliko često (ako uopće radiš) slijedeće?-igraš igrice na kompjuteru; aktivno sudjeluješ u sportu, atletici ili tjelovježbi; čitaš knjige radi zabave (ne računaju se školske knjige); izlaziš navečer (u disko, kafić, na tulum); imaš druge hobijske (sviraš neki instrument, pjevaš, crtaš, pišeš i dr.); družiš se s prijateljima u trgovčakim centrima, na ulici, u parku i sl. samo radi zabave; koristiš Internet kao slobodnu aktivnost (chat, tražiš muziku, igraš igrice, koristiš društvene mreže, gledaš video); igraš se na automatima (na kojima možeš dobiti novac)

Istraživanje je pokazalo da najveći udio učenika svoje slobodno vrijeme provodi na internetu, što je izjavilo 86% mladića i 89% djevojaka. Da svaki dan igra igrice na kompjutoru izjavilo je 44% mladića i 7% djevojaka. Mladići češće vježbaju (43% mladića i 24% djevojaka), a djevojke češće čitaju knjige iz zabave (9% djevojaka i 1% mladića). Mladići također češće igraju igre na automatima na kojima mogu dobiti novac (8% mladića i 1% djevojaka).

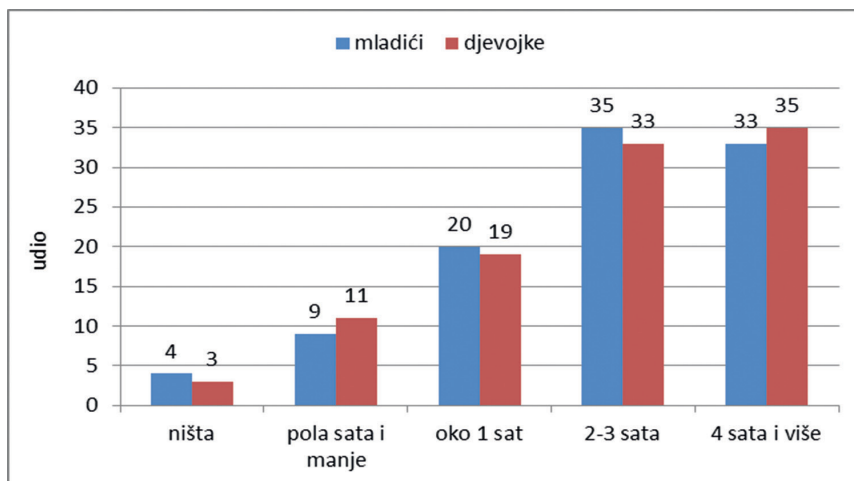
Slika 1. Provođenje slobodnog vremena-svaki dan

Kako bi se procijenilo vrijeme provedeno na internetu učenicima je postavljeno slijedeće pitanje:

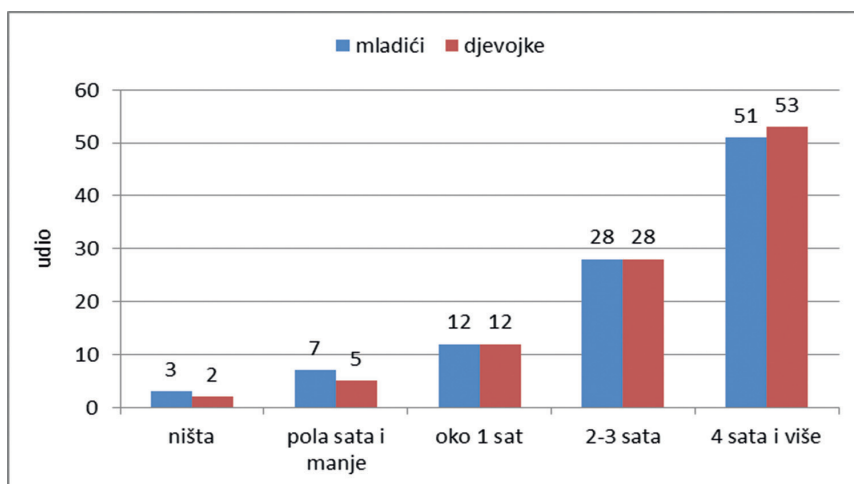
Koliko si sati (ako si uopće) u posljednjih 7 dana bio na internetu (na računalu, tabletu, mobitelu, konzoli ili nekoj drugoj elektroničkoj napravi) tipičnim radnim danom (ponedjeljak-četvrtak) i tipičnim danom vikenda (petak-nedjelja)?

Tipičnim radnim danom 35% mladića i 33% djevojaka koristi internet 2-3 sata, a u dane vikenda 28% mladića i isto toliko djevojaka koristi internet 2-3 sata. I mladići i djevojke u dane vikenda znatno više vremena provode na internetu. Radnim danom 4 sata i više internet koristi 33% mladića i 35% djevojaka, a u dane vikenda 4 sata i više internet koristi 51% mladića i 53% djevojaka.

Slika 2. Korištenje interneta u posljednjih 7 dana – tipičan radni dan

Slika 3. Korištenje interneta u posljednjih 7 dana –tipičan dan vikenda

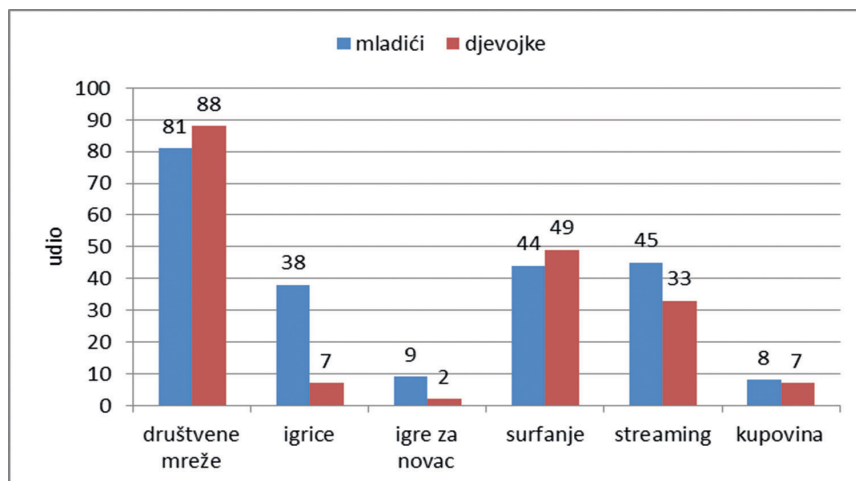
Koje su to najčešće aktivnosti zbog kojih mladi koriste internet procijenilo se pitanjem:

*Koliko si dana (ako si uopće) u posljednjih 7 dana bio na internetu?
na društvenim mrežama (komunikacija s drugima na internetu, koristeći*

primjerice WhatsApp, Twitter, Facebook, Skype, blogove, Snapchat, Instagram, Kik i sl.); igrao/la on-line igre (rat, strategije, igre pucanja „iz prvog lica“, World od Warcraft, Call od Duty, Grand Theft Auto, MMO, MMORPG i sl.); igrao/la igre u kojima možeš osvojiti novac (poker, strugalice, igre s kockom, automati i sl.); čitao/la, surfao/la, tražio/la informacije i sl.; gledao/la on-line (engl. streaming) ili skidao/la muziku, video, filmove i sl.; tražio/la, prodavao/la ili kupovao/la proizvode, igre, knjige i sl. (Amazon, Ebay itd.)

Istraživanje je pokazalo da učenici najčešće koriste internet za komunikaciju putem društvenih mreža i to nešto više djevojke nego mladići. Zbog komunikacije putem društvenih mreža 4 dana i više u posljednjih 7 dana internet je koristilo je 81% mladića i 88% djevojaka. Zbog surfanja i traženja informacija internet je koristilo 44% mladića i 49% djevojaka, a zbog gledanja on-line ili skidanja muzike i filmova 45% mladića i 33% djevojaka. Mladići znatno više koriste internet zbog igranja igrica (38% mladića i 7% djevojaka), kao i zbog igranja igara u kojima mogu osvojiti novac (9% mladića i 2% djevojaka).

Slika 4. Aktivnosti na internetu 4 i više dana –posljednjih 7 dana

Kockanje je aktivnost čija su glavna obilježja preuzimanje rizika i traženje uzbuđenja i to često adolescenti smatraju oblikom zabave nedovoljno svjesni problema povezanih s kockanjem. Kako bi se istražili podaci o kockanju na internetu i u tradicionalnom okruženju učenicima je postavljena slijedeća pitanja:

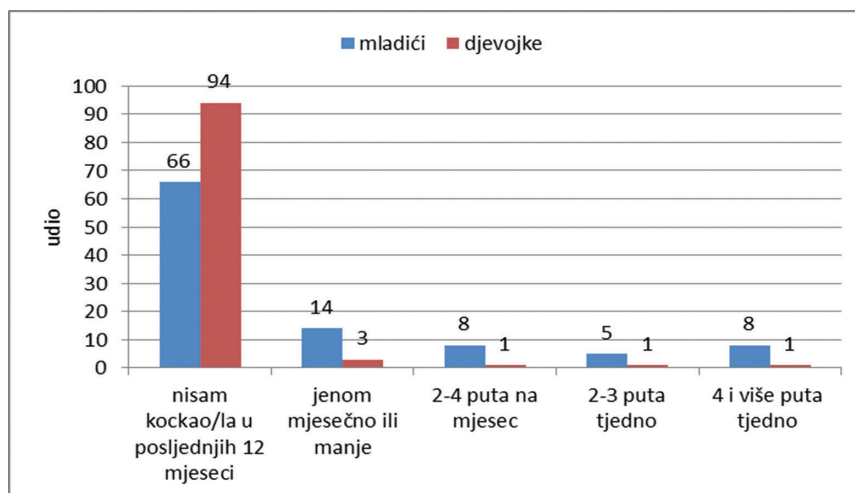
Koliko si često (ako si uopće) kockao za novac u posljednjih 12 mjeseci?

Ako si u posljednjih 12 mjeseci kockao za novac koje si igre igrao na internetu?

Ako si u posljednjih 12 mjeseci kockao za novac koje si igre igrao, ali ne na internetu (u tradicionalnom okruženju)?

Da su kockali u posljednjih 12 mjeseci izjavilo je 34% mladića i samo 6% djevojaka. Mladići znatno češće kockaju za novac od djevojaka, pa je tako 8% mladića izjavilo da je u posljednjih 12 mjeseci kockalo 4 i više puta tjedno.

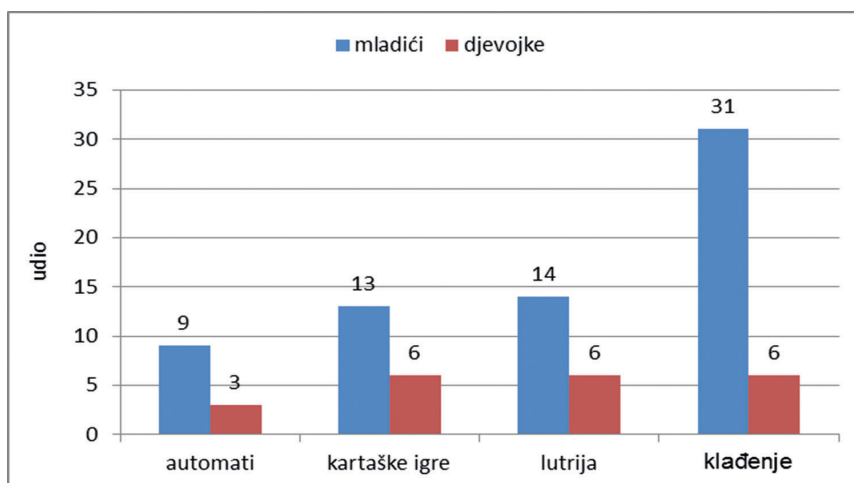
Slika 5. Kockanje za novac u posljednjih 12 mjeseci

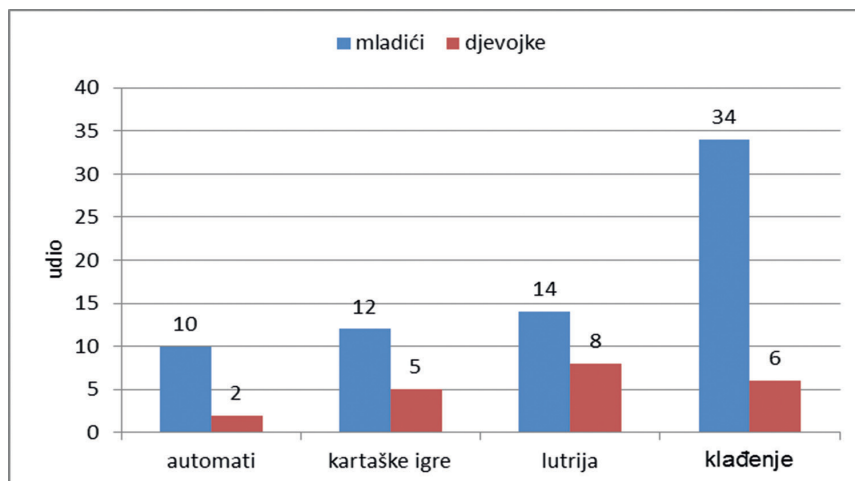
Mladići znatno češće kockaju za novac i na internetu i u tradicionalnom okruženju, a najveći udio mladića se i na internetu i u tradicionalnom okruženju kladu za novac. Da su se kladili na internetu za novac najmanje jednom u posljednjih 12 mjeseci izjavilo je 31% mladića, a u tradicionalnom okruženju njih 34%.

Podjednako na internetu igraju lutriju za novac (14%) i kartaju (13%), a nešto manje igraju na automatima (9%). U tradicionalnom okruženju igra lutriju njih 14%, karta 12%, a igraju na automatima njih 10%.

Slika 6. Kockanje za novac najmanje jednom u posljednjih 12 mjeseci na internetu

Slika 7. Kockanje za novac najmanje jednom u posljednjih 12 mjeseci u tradicionalnom okruženju

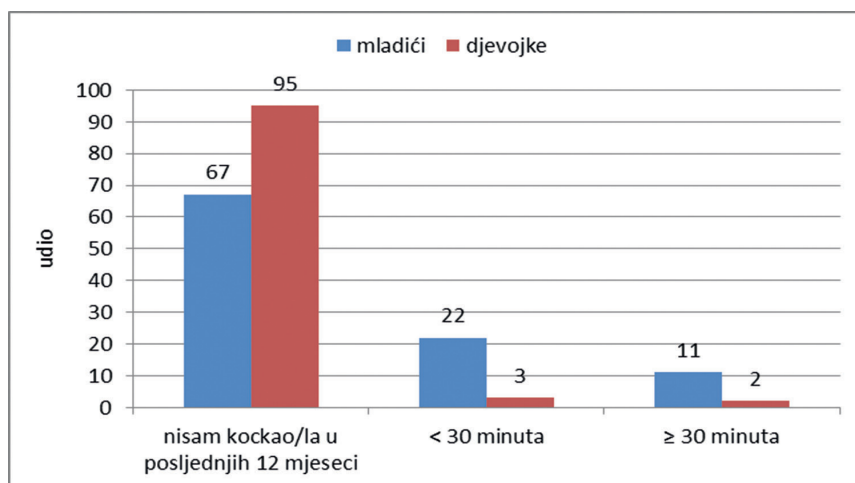

Kako bi se procijenilo koliko vremena učenici provode kockajući za novac postavljena su pitanja:

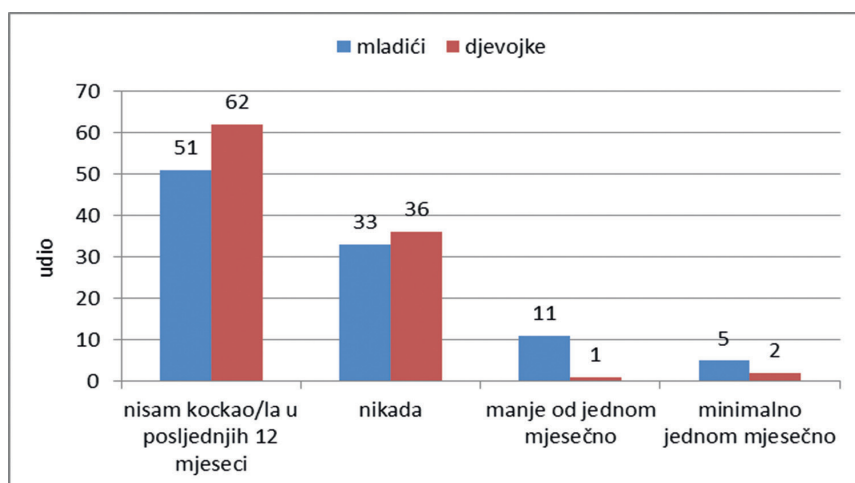
Koliko si vremena (ako si uopće) proveo/la kockajući za novac tipičnim danom u posljednjih 12 mjeseci?

Koliko si često (ako si ikada) kockao/la za novac dulje od 2 sata (u jednoj prilici) u posljednjih 12 mjeseci?

Najveći udio učenika izjavio je da nisu kockali u posljednjih 12 mjeseci (67% mladića i 95% djevojaka). Od mladića koji su kockali za novac najviše njih provelo je manje od 30 minuta u kockanju (22%), a njih 11% provelo je 30 minuta i više tipičnim danom u posljednjih 12 mjeseci.

Slika 8. Vrijeme provedeno u kockanju tipičnim danom u posljednjih 12 mjeseci

Da je kockalo za novac bar jednom dulje od 2 sata u posljednjih 12 mjeseci izjavilo je 16% mladića i 3% djevojaka. Minimalno jednom mjesečno dulje od 2 sata u posljednjih 12 mjeseci kockalo je za novac 5% mladića i 2% djevojaka.

Slika 9. Kockanje dulje od 2 sata u jednoj prilici u posljednjih 12 mjeseci

ZAKLJUČAK

Velik udio učenika u Karlovačkoj županiji probao je pušiti cigarete (duhan). Da su pušili bar jednom u životu izjavilo je 67% mladića (ukupno 1. i 2. razred) i 70% djevojaka (ukupno 1. i 2. razred), a prema podacima ESPAD istraživanja 2015. u Hrvatskoj bar jednom u životu pušilo je 61, 4% mladića i 62,8% djevojaka.

Trend svakodnevnog pušenja u Karlovačkoj županiji je u porastu i 2015. godine 30% učenika (ukupno 1. i 2. razred oba spola) izjavilo je da svakodnevno puši najmanje jednu cigaretu dnevno. Udio učenika koji svakodnevno puše u Hrvatskoj prema ESPAD istraživanju 2015. bio je 23%.

Prema istraživanju u Karlovačkoj županiji 2015 godine smanjen je udio učenika koji su pili alkohol u posljednjih 30 dana u odnosu na istraživanje 2011. godine. U 2011. godini prosječno je 72% učenika (ukupno 1. i 2. razred oba spola) pilo alkohol u posljednjih 30 dana, a 2015. godine njih 66%. Prema podacima ESPAD istraživanja u Hrvatskoj 2015. godine ukupno je 54,7% učenika izjavilo da je pilo alkohol u posljednjih 30 dana.

Trend pijenja 5 i više pića u jednoj prigodi je u porastu i to kod oba spola u 2.razredu. U posljednjih 30 dana pet i više pića u jednoj prigodi popilo je 2015. godine 73% mladića i 63% djevojaka 2. razreda (prosječno 68% za oba spola). Prema podacima ESPAD istraživanja u Hrvatskoj 2015. godine ukupno je 46,8% učenika izjavilo da je pilo pet i više pića u jednoj prilici u posljednjih 30 dana.

U istraživanju 2015 godine u Karlovačkoj županiji 26% učenika (ukupno 1. i 2. razred oba spola) izjavilo je da je probalo marihuanu bar jednom u životu, što je više u odnosu na 2011. (15% učenika). Prema podacima ESPAD istraživanja u Hrvatskoj 2015. godine ukupno je 21,5% učenika izjavilo da je probalo marihuanu bar jednom u životu.

Istraživanje je pokazalo da je bar jednom u životu udisalo ljepila ili druga otapala 20% mladića i 27% djevojaka. U Hrvatskoj prema ESPAD istraživanju 2015. godine 19% mladića i 32% djevojaka je bar jednom koristilo inhalante.

Najveći udio učenika svoje slobodno vrijeme provodi na internetu i to je izjavilo 86% mladića i 89% djevojaka. Internet najčešće koriste za komunikaciju putem društvenih mreža i to nešto više djevojke nego mladići. Zbog komunikacije putem društvenih mreža 4 dana i više posljednjih 7 dana internet je koristilo 81% mladića i 88% djevojaka. Mladići znatno više koriste internet zbog igranja igrica (38% mladića i 7% djevojaka), ali i zbog igara u kojima mogu osvojiti novac (9% mladića i 2% djevojaka).

Mladići znatno češće kockaju za novac i na internetu i u tradicionalnom okruženju. Najmanje jednom u posljednjih 12 mjeseci na internetu se kladilo 31% mladića, a u tradicionalnom okruženju njih 34%.

LITERATURA

1. Franelić IP, Markelić M, Mušić Lj, Milanović SM, Šimetin IP, Mayer D, Burić DJ, Europsko istraživanje o pušenju, pijenju i uzimanju droga među učenicima-ESPAD, Prikaz hrvatskih nacionalnih rezultata 2015.godine. Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Zagreb 2016.
2. ESPAD Report 2015 -Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs; dostupno na http://www.espad.org/sites/espad.org/files/ESPAD_report_2015.pdf

